

دوره ششم تقنینیه

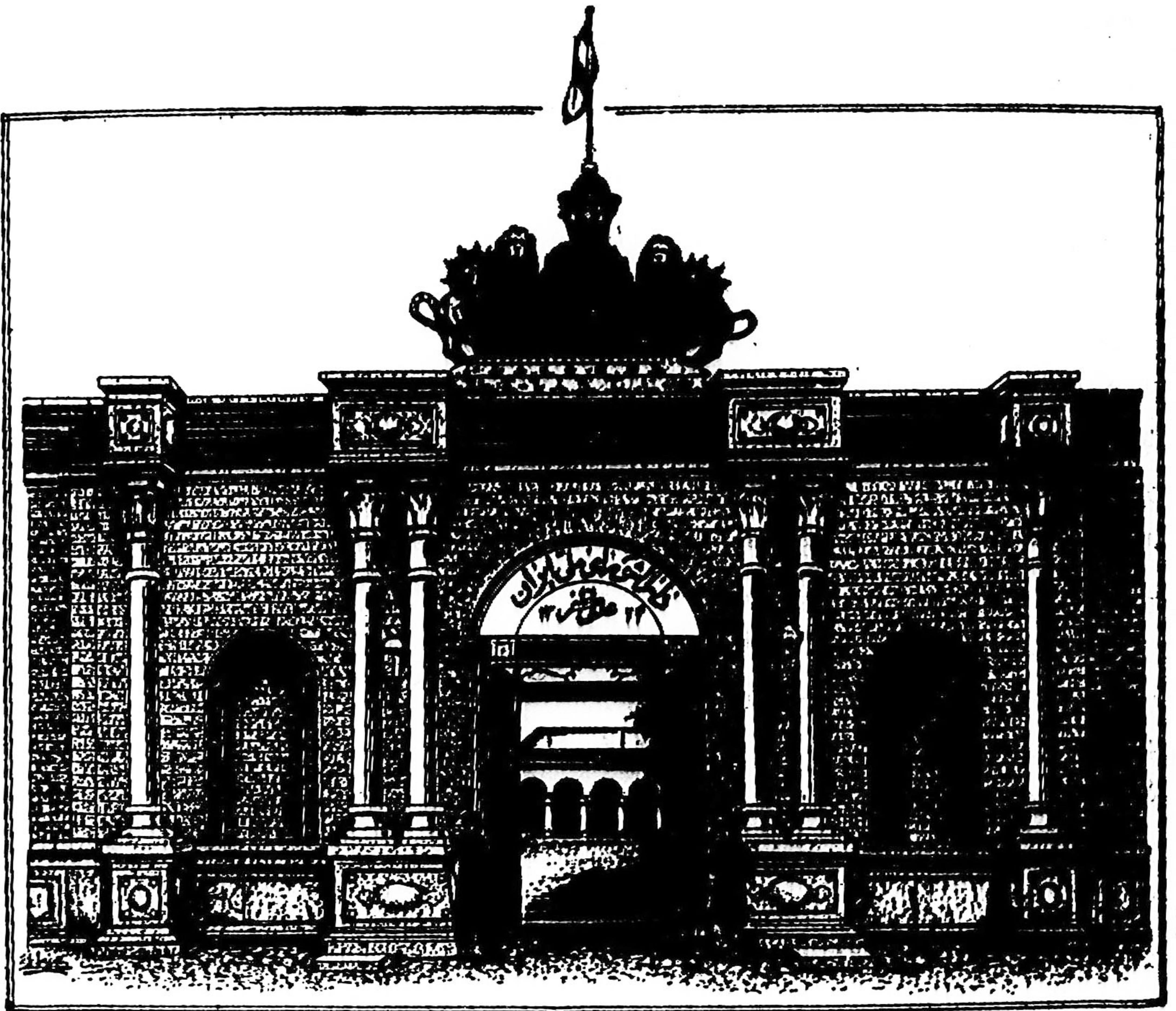
<p>جلسه ۲۱۹</p>	<h1>مذاکرات مجلس</h1>	<p>شماره ۱۸۴</p>
<p>تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه لیله سه شنبه ۱۵ اسفند ماه ۱۳۰۶ مطابق ۱۲ رمضان المبارک ۱۳۴۶</p>	<p>مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کتبه مذاکرات در یک شماره منتشر میشود. مطبعة مجلس</p>	<p>قیمه اشتراك داخله ایران سالبانه ده تومان خارجه « دوازده تومان قیمه تک شماره یک قران</p>

فهرست مندرجات

ش.م.	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	تصویب مرخصی آقایان والی زاده جوانشیر - اعتبار	۲۸۴۷	۲۸۴۸
۲	قرائت طرح پیشنهادی جمعی از آقایان نمایندگان راجع به ممنوعیت اتوموبیل های		
	کرایه از حمل مسافر در شهر وردآن	۲۸۴۸	۲۸۵۲
۳	مذاکره نسبت به لایحه دولت راجع با اجازه اجرای لوایح قانونی وزارت عدلیه پس		
	از تصویب کمیسیون فعلی عدلیه و تصویب آن	۲۸۵۲	۲۸۶۲
۴	تعقیب شور عالی نسبت بخر کمیسیون قوانین مالیه راجع به خالصجات انتقالی	۲۸۶۵	۲۸۷۰
۵	قانون اجازه اجرای لوایح قانونی وزارت عدلیه پس از تصویب کمیسیون پارلمانی عدلیه	۲۸۷۱	

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس ليله سه شنبه ۱۵ اسفندماه ۱۳۰۶ مطابق ۱۳ رمضان المبارک ۱۳۴۶

جلسه ۲۱۹

<p>غائبین با اجازه جلسه قبل آقایان : اعتبار - نوبخت - حاج حسن آقا ملک - بجی خان زنکنه - بدر غائبین بی اجازه جلسه قبل</p>	<p>(مجلس سه ساعت از شب گذشته بریاست آقای پیرنیا تشکیل گردید) (صورت جلسه گذشته را آقای بنی سلیمان قرائت نمودند)</p>
--	--

آقایان: اسدی - اعظمی - نظام مافی - قوام شیرازی
مهدوی - میرزا حسن خان وثوق - محمود رضا - حاج
غلامحسین ملک

دیر آمدگان با اجازه جلسه قبل

آقایان: فهیمی - عصر انقلاب - آیت الله زاده
اصفهان

دیر آمدگان با اجازه جلسه قبل

آقایان: جلالی - دشتی

رئیس - صورت مجلس ابرادی دارد؟

(گفته شد - خیر)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد

وزیر داخله - آقای کلنل سعید خان را بریاست

کل صحنه معرفی میکنم .

جمعی از نمایندگان - صحیح است

رئیس - خبر کمیسیون عرایض و مرخصی قرائت میشود

(این قسم قرائت شد)

نماینده محترم آقای والی زاده جوانشیر راجع به

تمدید مرخصی سابقه خود که مجلس مقدس خبر کمیسیون

عرایض را در رد آن تصویب کرده بود بموجب مراسله

تقاضای تجدید نظر کرده بودند در روز ۱۳ بهمن

۱۳۰۶ کمیسیون در اطراف دلایل آقای جوانشیر

مطالعه نمودند در نتیجه با دو ماه مرخصی ایشان از

تاریخ اول آبان الی اول دی موافقت نموده اینک خبر

آن را تقدیم مجلس می نماید

رئیس - آقای عراقی

عراقی - موافقم

رئیس - مخالفی ندارد

آقا سید یعقوب - چرا بنده مخالفم اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید .

آقا سید یعقوب - آقایان تعجب میفرمایند که چرا

بنده مخالفم . برای این مخالف هستم که این راپرت يك

محترمه خود برای اینکه مسافرت بهمدان را لازم دانسته
اند از تاریخ ششم اسفند ۱۳۰۶ الی یازده روز تقاضای
مرخصی کرده اند کمیسیون عذر ایشان را موجه دانسته
اینک تقاضای ایشان را تصویب و خبر آنرا تقدیم مجلس
مقدس میباشد

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - بنده در باره مرخصی آقای جوانشیر

هم مخالف بودم اجازه هم خواسته بودم که مخالفت کنم

ولی اوبت به بنده رسید بنده هم عرض کرده ام باز

هم عرض میکنم با کلیه مرخصی ها مخالف نیستم بلکه

با اخذ حقوقش مخالف هستم بالاخره حالا که آقایان

می خواهند مرخصی بگیرند اقلاً از نصف حقوق خودشان

صرف نظر کنند . آقایان می خواهند يك ماه دو ماه

سه ماه مرخصی بگیرند ماهی سیصد تومان هم حقوق

بگیرند اینده با اوصاف درست در نمی آید حالا میگویند

فلانی عذر دارد ، بسیار خوب ، ولی هر کس که عذر

دارد باید ماهی سیصد تومان هم بگیرد ؟ این طور که

صحیح نیست بروند کار خودشان را بکنند و از گرفتن

مال مردم هم صرف نظر بکنند

خبر - اولاً آقا تصدیق می کنند که اعتبار الدوله

یکی از رفقای جدی ما هستند و هیچوقت هم غیبت

نکرده اند و همیشه سرکار خودشان حاضر بوده اند

بعلاوه یکی از مواد نظامنامه را هم مکرر بابشان تذکر

داده ام و آن این است که عذر موجه را دلیل غیبت

دانسته و البته کمیسیون عرایض و مرخصی نمی توانست

فوت همشیره آقای اعتبار الدوله را عذر موجه قرار

ندهد ، خبر عذر ایشان را موجه میداند و با مرخصی

ایشان هم موافقت می کند

رئیس - رأی میگیریم باین خبر آقایان موافقت

قیام فرمایند

(اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد پیشنهاد آقای بهبهانی قرائت
میشود

(این قسم قرائت شد)

ماده واحده - انومپیدل های بزرگ کرايه فقط در

خارج شهر حق حمل مسافر داشته و در شهر ممنوع

خواهند بود

روحی - اسامی را بنحوايند

(بترتیب ذیل خوانده شد)

بهبهانی - بامداد - شیخ الاسلام - مدرس - بهار

زعیم - بدر - حاج میرزا مرتضی - نفقه الاسلامی -

دکتر رفیع امین

رئیس - آقای کازرون راجع بفوریت صحبت دارید؟

بفرمائید .

کازرون - بلی بنده راجع بفوریت اول و دوم و

اصل مطلب همه مخالف هستم . بواسطه اینکه این لایحه

در واقع از ترقیات مملکت میخواهد بکاهد و حال آنکه

ما امیدواریم در آتی نزدیکي يك راه آهن برقی داشته

باشیم و ما تازه می آئیم انوموبیلی که با دهشاهی سه

عباسی کسبه و مردم را حمل میکند مخالفت می کنیم

میگوئیم با درشکه با درشکه با سه قران برود هر کسی

هم ندارد کور بشود پیاده برود ، اینطور که میشود

رئیس - (خطاب به مجلس) در جلسه قبل فرمودید

اول باید در قابل توجه بودن رأی گرفته شود بعد

بفوریت .

بعضی از نمایندگان - صحیح است

رئیس - آقای بهار

بهار - عرض کنم که غالب آقایان محترم مورد

اعتراض و شکایت افراد درشکه چی ها واقع شده اند ،

خصوصاً آقایانی که از خود شان وسائل نقلیه ندارند ،

امثال بنده و سایر آقایانی که امضا کرده اند بیشتر شاید

بمعلل پیشنهاد ایجاد پی برده باشند و بیشتر بشکایات مؤثره

صاحبان در شبکه واقفند. این قبیل قضاها قضایای شخصی با سیاسی نیست که آقایان نمایندگان محترم از نقطه نظرهای خاصی باین مسئله نگاه کنند. این يك قضیه معیشتی عمومی است و يك مسئله ایست که مربوط است بزندگی يك عده کثیری از اصناف و طبقات مختلفه این شهر. علیهذا بعقیده بنده بایستی در این مسئله آقایان از نقطه نظر کمال بی طرفی و دادرسی و حق طلبی نگاه کنند شاید بالنتیجه يك تصمیمی اتخاذ شود که اسباب استراحت و آسایش جمعی از هموطنان ما بشود و در عین حال آن اعتراضاتی که بعضی از رفقای تند رو ما بفضیله می کنند آن اعتراضات هم وارد نشود. راست است که همیشه ما باید بطرف جلو برویم و هیچکس منکر این امر نیست. راست است که ما همیشه باید در مسائل ساده تر و آسان تر مقدم باشیم و توجه داشته باشیم و همیشه قضایای مربوط بتمدن جدید را مطمئن نظر قرار بدهیم. در این قضاها هیچکس منکر نیست ولی در عین حال بایستی چند نکته مهم دیگر را هم همیشه مد نظر خود مان قرار بدهیم. یکی از آن نکات مهمه که بایستی قبل از توجه به نچدد و رقیبات سرریمه به نظر ما بیاید و نظر ما را بطرف خودش معطوف بدارد مسئله اقتصاد و صرفه جوئی است اقتصاد و صرفه جوئی مقدم بر هر چیزی است مقدم بر هر فکری است و مقدم بر هر زرق و آغالی است بعد از ملاحظه و مراعات در صرفه جوئی و اقتصاد چیزی که باید ملاحظه نظر ما باشد مسئله اعاشه و حیات افراد طبقه سیم و دوم این مملکت که بیشتر در معرض مصائب و در معرض افشاء و اهلاک هستند باید باشد. مسئله اقتصاد و صرفه جوئی بمنمیکوبد ومدتی است در نظر افراد مملکت محسوس شده است ماحتی الامکان بایستی در مسائل عمران و زرقی بآن اشیا و مسائلی که آزار او و مصارف او در مملکت ما موجود است توجه داشته باشیم و حق الامکان در آن مسائلی که اسباب و ابزار و مصارف و خوراک او در خود مملکت

موجود نیست و برای بکار انداختن آن وسیله زرقی در اقتصادیات بما ضرر و صدمه وارد می آید و برای رفتن يك قدم بجلو چندین قدم از نقطه نظر صرفه جوئی عقب میرویم در آن قضاها باید يك قدری بتانی و ملاحظه عمل کنیم: مسئله اتوموبیل متاسفانه بواسطه بطوء اقدام ما در استخراج نفت و بنزین برای ما يك قدری گران تمام شده است. همه آقایان می دانند و شاید این حساب را هم مکرر افراد آقایان کرده اند با از دیگران شنیده اند که هر اتوموبیلی در روز در این مملکت چقدر به اقتصادیات ما ضرر وارد می آورد خود اتوموبیلی که وارد میشود مبلغی برای قیمت آن اتوموبیل از مملکت خارج میشود راجع به بنزین هم چون خودمان نداریم بایستی ثروت مملکت در بهای بنزین خارج شود اینهم خود يك ضرری است که بما وارد میشود و در عین حال بواسطه اینکه ما راه های خوب و متعدد برای اتوموبیل رانی چه در خارج و چه در داخل شهر ها نداریم باین واسطه هم از نقطه نظر خرابی ماشین ها متصل و پی در پی بما ضرر وارد می آید و ماشین هایی که در ممالک متمدنه بایستی چهار سال کار کنند بواسطه نداشتن جاده در خارج و خرابی خیابان های داخل شهر ها در مملکت ما دو سال که کار کرد خراب میشود و از کار می افتد و باز نظر باینکه اسباب تعمیر ماشین در مملکت ما موجود نیست این ماشین بکلی از حیز انتفاع می افتد از این راه هم باز ضرر بما وارد میشود معذک با تمام این قضاها نظر باینکه تنها وسیله حمل و نقل در مملکت ما ماشین های بزرگ و کوچک است ما باین ضرر ها ن در می دهیم و امیدواریم که بزودی بتوانیم منابع نفت داخلی خودمان را استخراج کنیم و بالاخره این اظهارات ما هم روی کلیه وسائل حمل و نقل سریع السیر یعنی اتوموبیل البته نیست و فقط مربوط میشود اظهاراتی که ما در این باب میکنیم بقسمت مبتلابه

موفقی شهر طهران و می رسیم بان قضیه دوم یعنی رعایت معیشت يك جمع کثیری از هموطنان پای نخت خودمان. آقایان همه می دانند که شهر طهران برای اتوموبیل رانی و اتوبوس رانی ساخته نشده است و با وسائل جلیله که در بزرگ شدن شهر و طرح خیابان های وسیع در خارج شهر و اصلاح خیابان های داخلی شهر شده و میشود معیشت در حال حاضر خیابان های عمومی طهران باز تنگ است و باز دچار ازدحام عابری است و میتوان گفت که برای حرکت اتوموبیل های بزرگ و اتوموبیل های کرابه بزرگ هنوز این خیابانها تنگ است. آقایان اگر باحصائیه متوفیات از اتوموبیل در این چند ماهه ملاحظه فرموده باشند می دانند بواسطه تنگی خیابانها و بی احتیاطی شوفرها و بزرگی این اتوموبیلها چندین نفر در این ماههای اخیر تلف شده اند چند نفر مجروح شده اند و این خطرات و تلفات متاسفانه هنوز هم مداومت دارد. از این گذشته همه آقایان می دانند که یکی از اصناف این شهر صنف درشکه چی است. درشکه اساساً یکی از وسایل حمل و نقل طبیعی است که در سایر شهر های بزرگ ممالک متمدنه باینکه اقسام اتوموبیل ها فراوان است ماشین هست اتوبوس هست، واکن برقی هست، معذک از بین زفته است. این يك وسیله ایست برای حمل و نقل در داخله شهر ها که بین واکن ها و ترامواها و اتوموبیلها است بواسطه رقابت شدید اتوموبیل های بزرگ کرابه در شهر طهران با درشکه ها علاوه بر آن صدمات و خطراتی که عرض شد امروز دیده میشود که این صنف دارند بکلی بی با می شوند و از بین میروند اتفاقاً درشکه در خود ایران ساخته میشود و چندین صنف و کسبه بواسطه درشکه زندگی میکنند. آهنگری، چرم سازی، نعل بند فلاح، زارع، کارگر، علاف، تمام اینها و بالاخره يك عده زیادی شاید قریب شش هزار نفر در طهران بواسطه حرکت درشکه امرار معاش میکنند ما اگر با در نظر گرفتن

مسائل اقتصادی که عرض شد و با در نظر گرفتن مصرف نفت و بنزین و رزین و روغن و با در نظر گرفتن تلفات جان و شخصی در طهران و با در نظر گرفتن تمام این قسمت ها تصدیق میفرمائید که چنانچه يك حدی برای رقابت اتوموبیل های کرابه و درشکه چی ها قرار ندهیم قطعاً این صنف از بین خواهد رفت و چندین هزار نفر از هموطنان ما کرسنه و بیکار میشوند و در این اوقتی که از هر طرف فشارهای اقتصادی بهار آورده است شاید يك عده پنج شش هزار نفری حقیقه تلف شدند این قضیه قضیه نیست که ما بتوانیم آن را باخونسردی تلقی کنیم (بطوری که آقای کازرون اظهار فرمودند) عجلتاً این مسئله یکی از مسائل مهم است که غالباً در محافل سیاسی مطرح است و در عین حال ما نباید تصدیق کنیم که بواسطه اندک غنک یا بواسطه احساسات که آقای کازرون بخرج میدهند و اظهار میکنند که با بودن اتوموبیل نباید این حرفها را زد و بایستی در مقابل اتوموبیل گوش بحرف درشکه چی ها داد. در مقابل این صحبت ها که بعقیده بنده صرف احساسات است نباید تصدیق کرد که يك عده پنج شش هزار نفری از هموطنان ما و شما آقای کازرون، تلف شوند و کرسنه بماند یا بر کذا ها و دزدها و جانی های این شهر يك عده کثیری افزوده شود. بعقیده بنده با توجه آقایان نمایندگان باین قسمت های مختلفه که بنده بطور فهرست بمرض رساندم و با توجه بمعیشت يك عده پنج شش هزار نفری از هموطنان ما که بمرض آقایان رساندم و با در نظر گرفتن معیشت يك قسمت از خانواده های طبقه سوم این مملکت که همه روزه عجز و لایه آنها فرغ سمع آقایان محترم را می کنند و با در نظر گرفتن تمام این قضاها و با تصدیق باینکه اتوموبیل های شخصی و اتوموبیل های رجال محترم در شهر طهران آزادند و اتوموبیل های کوچک کرابه هم حق الامکان آزاد هستند با تمام این مقدمات راجع محدود شدن اتوموبیل های

صاحبان در شبکه واقفند. این قبیل قضایا قضایای شخصی یا سیاسی نیست که آقایان نمایندگان محترم از نقطه نظر های خاصی باین مسئله نگاه کنند. این يك قضیه همیشه عمومی است و يك مسئله ایست که مربوط است زندگی يك عده کثیری از اصناف و طبقات مختلفه این شهر. علیهذا بعقیده بنده بایستی در این مسئله آقایان از نقطه نظر کمال بی طرفی و دادرسی و حق طلبی نگاه کنند شاید بالنتیجه يك تصمیمی اتخاذ شود که اسباب استراحت و آسایش جمعی از هموطنان ما بشود و در عین حال آن اعتراضاتی که بعضی از رفقای تند رو ما بقضیه می کنند آن اعتراضات هم وارد نشود. راست است که همیشه ما باید بطرف جلو برویم و هیچکس منکر این امر نیست. راست است که ما همیشه باید در مسائل ساده تر و آسان تر مقدم باشیم و توجه داشته باشیم و همیشه قضایای مربوط بتمدن جدید را مطمح نظر قرار بدهیم. در این قضایا هیچکس منکر نیست ولی در عین حال بایستی چند نکته مهم دیگر را هم همیشه مدنظر خودمان قرار بدهیم. یکی از آن نکات مهمه که بایستی قبل از توجه به نجدد و ترقیات سریعه به نظر ما بیاید و نظر ما را بطرف خودش معطوف بدارد مسئله اقتصاد و صرفه جوئی است اقتصاد و صرفه جوئی مقدم بر هر چیزی است مقدم بر هر فکری است و مقدم بر هر ترقی و تعالی است بعد از ملاحظه و مراعات در صرفه جوئی و اقتصاد چیزی که باید مطمح نظر ما باشد مسئله اعاشه و حیات افراد طبقه سیم و دوم این مملکت که بیشتر در معرض مصائب و در معرض افشاء و اهلاک هستند باید باشد. مسئله اقتصاد و صرفه جوئی بمانمیکوید و مدنی است در نظر افراد مملکت محسوس شده است ماحق. الامکان بایستی در مسائل عمران و ترقی بآن اشیاء و مسائلی که آزار او و مصارف او در مملکت ما موجود است توجه داشته باشیم و حق الامکان در آن مسائلی که اسباب و ابزار و مصارف و خوراک او در خود مملکت

موجود نیست و برای بکار انداختن آن وسیله ترقی در اقتصادیات بما ضرر و صدمه وارد می آید و برای رفتن يك قدم بجلو چندین قدم از نقطه نظر صرفه جوئی عقب میرویم در آن قضایا باید يك قدری بتأنی و ملاحظه عمل کنیم: مسئله اتوموبیل متاسفانه بواسطه بطوع اقدام ما در استخراج نفت و بنزین برای ما يك قدری گران تمام شده است. همه آقایان می دانند و شاید این حساب را هم مکرر افراد آقایان کرده اند با از دیگران شنیده اند که هر اتوموبیلی در روز در این مملکت چقدر به اقتصادیات ما ضرر وارد می آورد خود اتوموبیلی که وارد میشود مبلغی برای قیمت آن اتوموبیل از مملکت خارج میشود راجع به بنزین هم چون خودمان نداریم بایستی تروت مملکت در بهای بنزین خارج شود اینهم خود يك ضرری است که بما وارد میشود و در عین حال بواسطه اینکه ما راه های خوب و متعدد برای اتوموبیل رانی چه در خارج و چه در داخل شهر ها نداریم باین واسطه هم از نقطه نظر خرابی ماشین ها متصل و پی در پی بما ضرر وارد می آید و ماشین هایی که در ممالک متمدنه بایستی چهار سال کار کند بواسطه نداشتن جاده در خارج و خرابی خیابان های داخل شهر ها در مملکت ما دو سال که کار کرد خراب میشود و از کار می افتد و باز نظر باینکه اسباب تعمیر ماشین در مملکت ما موجود نیست این ماشین بکلی از حیز انتفاع می افتد از این راه هم باز ضرر بما وارد میشود معذک با تمام این قضایا نظر باینکه تنها وسیله حمل و نقل در مملکت ما ماشین های بزرگ و کوچک است ما باین ضرر ها ن در می دهیم و امیدواریم که بزودی بتوانیم منابع نفت داخلی خودمان را استخراج کنیم و بالاخره این اظهارات ما هم روی کلیه وسائل حمل و نقل سریع السیر یعنی اتوموبیل البته نیست و فقط مربوط میشود اظهاراتی که ما در این باب میکنیم بقسمت متسلا به

موقتی شهر طهران و می رسیم باین قضیه دوم یعنی رعایت معیشت يك جمع کثیری از هموطنان پای نخت خودمان. آقایان همه می دانند که شهر طهران برای اتوموبیل رانی و اتوبوس رانی ساخته نشده است و با وسائل جیله که در بزرگ شدن شهر و طرح خیابان های وسیع در خارج شهر و اصلاح خیابان های داخلی شهر شده و میشود معیذا در حال حاضر خیابان های عمومی طهران باز تنگ است و باز دچار ازدحام عابری است و میتوان گفت که برای حرکت اتوموبیل های بزرگ و اتوموبیل های کرابه بزرگ هنوز این خیابانها تنگ است. آقایان اگر باحصائیه متوفیات از اتوموبیل در این چند ماهه ملاحظه فرموده باشند می دانند بواسطه تنگی خیابانها و بی احتیاطی شوفرها و بزرگی این اتوموبیلها چندین نفر در این ماههای اخیر تلف شده اند چند نفر مجروح شده اند و این خطرات و تلفات متاسفانه هنوز هم مداومت دارد. از این گذشته همه آقایان می دانند که یکی از اصناف این شهر صنف درشکه چی است. درشکه اساساً یکی از وسایل حمل و نقل طبیعی است که در سایر شهر های بزرگ ممالک متمدنه باینکه اقسام اتوموبیل ها فراوان است، ماشین هست اتوبوس هست، واکن برقی هست، معذک از بین ترقیه است. این يك وسیله ایست برای حمل و نقل در داخله شهر ها که بین واگن ها و تراموا ها و اتوموبیلها است بواسطه رقابت شدید اتوموبیل های بزرگ کرابه در شهر طهران با درشکه ها علاوه بر آن صدمات و خطراتی که عرض شد امروز دیده میشود که این صنف دارند بکلی بی با می شوند و از بین میروند اتفاقاً درشکه در خود ایران ساخته میشود و چندین صنف و کسبه بواسطه درشکه زندگی میکنند. آهنگری، چرم سازی، نعل بند فلاح، زارع، کارگر، علاف، تمام اینها و بالاخره يك عده زیادی شاید قریب شش هزار نفر در طهران بواسطه حرکت درشکه امرار معاش میکنند ما اگر با در نظر گرفتن

مسائل اقتصادی که عرض شد و با در نظر گرفتن مصرف نفت و بنزین و رزین و روغن و با در نظر گرفتن تلفات جانی و شخصی در طهران و با در نظر گرفتن تمام این قسمت ها تصدیق میفرمائید که چنانچه يك حدی برای رقابت اتوموبیل های کرابه و درشکه چی ها قرار ندهیم قطعاً این صنف از بین خواهد رفت و چندین هزار نفر از هموطنان ما گرسنه و بیکار میشوند و در این اوقتی که از هر طرف فشارهای اقتصادی بارو آورده است شاید يك عده پنج شش هزار نفری حقیقه تلف شدند این قضیه قضیه نیست که ما بتوانیم آن را باخونسردی تلقی کنیم (بطوری که آقای کازرون اظهار فرمودند) عجلتاً این مسئله یکی از مسائل مهم است که غالباً در محافل سیاسی مطرح است و در عین حال ما نباید تصدیق کنیم که بواسطه اندک غفلت یا بواسطه احساساتی که آقای کازرون بخرج میدهند و اظهار میکنند که با بودن اتوموبیل نباید این حرفها را زد و بایستی در مقابل اتوموبیل گوش بحرف درشکه چی ها داد. در مقابل این صحبت ها که بعقیده بنده صرف احساسات است نباید تصدیق کرد که يك عده پنج شش هزار نفری از هموطنان ما و شما آقای کازرون: تلف شوند و گرسنه بمانند یا برکدا ها و دزد ها و جانی های این شهر يك عده کثیری افزوده شود. بعقیده بنده با توجه آقایان نمایندگان باین قسمت های مختلفه که بنده بطور فهرست بعرض رساندم و با توجه بمعیشت يك عده پنج شش هزار نفری از هموطنان ما که بعرض آقایان رساندم و با در نظر گرفتن معیشت يك قسمت از خانواده های طبقه سوم این مملکت که همه روزه عجز و لایه آنها قریع سمع آقایان محترم را می کنند و با در نظر گرفتن تمام این قضایا و با تصدیق باینکه اتوموبیل های شخصی و اتوموبیل های رجال محترم در شهر طهران آزادند و اتوموبیل های کوچک کرابه هم حق الامکان آزاد هستند با تمام این مقدمات راجع بمحدود شدن اتوموبیل های

بزرگ که حرکت دادن آنها در شهر باعث اتلاف نفوس محترمه عده کثیری از هموطنان ما در این خیابانهای تنگ و معوج میشود با این مقدمات استدعا می کنم آقایان محترم توجه بفرمایند و باین لایحه رأی بدهند و برود بکمیسیون مبتکرات پس از مطالعه اگر حقیقه يك وجه مرضی الطرفینی بدست نیامد بالاخره در مجلس رد کنند ولی اگر تصدیق شد شکایت این بیچاره ها و تصدیق شد این محظورات اقتصادی و جانی و معیشتی که عرض شد و تصدیق شد این اتوموبیل هائی که از خارج می آیند و تمام منافع آن و پول بنزن و لفظ آن بخارج می رود معذک باید آنها را آزاد بگذاریم و این يك صنف از بین بروند آنوقت در مرحله دوم البته آقایان دلائلشان را اقامه می کنند و رد می کنند این لایحه را ولی فعلاً با انتظاری که جمع کثیری از طبقات مختلفه این شهر در توجه مجلس محترم نسبت باین لایحه دارند استدعا می کنم موافقت بفرمائید و اجازه بدهید زیاد در این قضیه مذاکره نشود و برای حفظ نفوس محترمه این قضیه را طرف توجه قرار دهید شاید در کمیسیون هم توجه و نظر وزارت داخله نسبت باین موضوع جلب شود و يك جنبه عملی اتخاذ کنند که لا اقل در يك مدت معینی محدودیت اتوموبیل ها اجرا شود تا اینکه درشکه چی ها و صاحبان درشکه بتدریج بتوانند يك فکری برای خودشان بکنند و شاید بتوانند این اتوموبیل ها را بخرند و اموال خودشان را شاید بتوانند تبدیل کنند و در این بین هم انشاء الله نفع خودمان بیرون میاید و شاید يك تصمیمی اتخاذ شود که منظور آقای کازرونی هم بعمل بیاید ولی فعلاً چون مبتلا هستیم بيك امری که در حقیقت باعث اتلاف نفوس يك عده از اهالی این شهر است بعقیده بنده بایستی نسبت باین قضیه در مجلس توجهی بشود

رئیس - باید عرض کنم که اگر این لایحه قابل

توجه شد دیگر بکمیسیون مبتکرات بیرون وقتی بکمیسیون مبتکرات می رود که بطور عادی تقدیم مجلس بشود . آقای عباس میرزا

عباس میرزا - با این کارهای مهمی که در مجلس شورای ملی داریم بنده تصور نمی کردم که این قضیه را آقایان بکمرتبه تولید کنند و باین فصاحت و بلاغت آقای ملک در این باب صحبت بدارند . چون در این باب مخصوصاً راجع به بی طرفی فرمودند بنده هم با کمال بی طرفی عرض میکنم که ایشان تقریباً صحبت شان بکلی از روی بی طرفی نبود و طرفداری صرف از درشکه چی ها بود در صورتیکه آن عجزو لایحه هائی که ایشان می فرمائید ممکن است که ما هم از ولایات از طرف شتر داران و الاغ داران و مکاران عرض کنیم . آنها هم این عجز و لایحه ها را دارند و همه ماها با آقای ملک در این عجز و لایحه ها شریک هستیم . همه این شتر دار های اردبیل و آذربایجان و سایر نقاط ایران خیلی از این اتوموبیل هائی که آمده است متأسف و متألم هستند . ما هم خیال داشتیم از طرف این مکارها يك مذاکرانی در این جا بکنیم ولی متأسفانه دیدیم وضعیت طوری است که زمینده ندارد ولی حالا این جا آقای ملک يك رشته بدست ما دادند که اگر واقعاً ما میخواهیم این جا از نقطه نظر وکلای محترم طهران این را قبول کنیم باید کلیه وکلای ولایات هم يك پیشنهادی برای اتوموبیل های عرض راه بکنند . چون این ها همه يك وجه مشترکی است بین حیوانات و موتور ها . حالا باید این جا به بینیم که اگر این کار را نسبت بطهران رای بدهیم بی طرفی میشود یا نه ؟ وقتی که ما درست توجه کنیم با این پیش آمدی که بنده می بینم باید این بی طرفی را بکلی رد کرد و قابل توجه ندانست و هیچ اصلاً داخل در این مذاکره نشد بواسطه اینکه آن قضایائی که خودشان راجع به اقتصادیات به طور خیلی مفصل بیان فرمودند البته خودشان از روی اعتقاد کاملی راجع باقتصاد این قضیه را پیش نیاوردند زیرا آنچه راجع بمسئله بنزن فرمودند درست

ملاحظه بفرمائید این چند تا اتوموبیل و چند تا اتوموبیل بزرگ که حامل مسافری فقیر این شهر هستند آنها در مقابل این همه اتوبوس و این همه اتوموبیل که در ولایات و طرق مختلف مملکت سیر میکنند چه تأثیری دارند ؟ مقدار چند پوطی است و واقعاً ملاحظه بفرمائید که این مقدار آیا جلوی واردات بنزین این مملکت را میگیرد ؟ ما باید يك فکر دیگری برای بنزین و نفت بکنیم و این مسئله درشکه چیها نامین این قضیه را نمیکنند اما آمدیم راجع باقتصاد عمومی آقای ملک این جا فرمودند که پنجاه درشکه چی هست بنده درست احصائیه درشکه چی ها را نمیدانم ولی پنجاهزار درشکهچی در طهران نیست و منتها هفتصد هشتصد تا باشد بنده درست نمیدانم آقای آشتیانی لابد میدانند (سؤال از آقای آشتیانی) چند تا است ؟ آقای فرمابند هزار هزار و پانصد تا است حالا در این مسئله درست ملاحظه بفرمائید که برای هفتصد هشتصد نفر درشکه چی در این مجلس ما می خواهیم يك قانونی بگذاریم در صورتیکه درشکه ها سه قران می تیرد یا بیشتر ولی اتوموبیل پنجشاهی دهشاهی بیشتر نمیگیرد پس اقتصادیات عامه طبعاً برزی دارد بر اقتصادیات چند نفر و آن نکاتی که آقای ملک راجع به اقتصادیات فرمودند در این جا هیچ منظور نیست اگر فردا لایحه اتوموبیل را می دانم را آوردند رأی ندادید آن يك چیزی است و آن راجع به اقتصادیات است چون منفعت آن به جیب خارجی ها می رود ولی اتوبوس و اتوموبیل هائی که در جریان است منفعت اینها را میبرند لذا اقتصادیانی که فرمودید در اینجا هیچ وارد نیست و اگر درشکهچی ها مورد زحم باشند شتر دار هائی را هم که عرض کردم بیشتر مورد زحم میباشند پس باید يك مرتبه برای درشکهچی ها و برای شتر دار ها يك فکری کرد و این قضیه را بکمرتبه حل کنیم ، ما برای تمام این اشخاص

متألمین ولی فعلاً کاری از ما ساخته نیست و راه حل آنها را باید به بلدیه یا مؤسسات مربوطه دیگر واگذار کرد و آوردنش به مجلس فایده ندارد و باید بلدیه برای آنها يك وسیله فراهم کند و کم کم بطوری که فعلاً ملاحظه بفرمائید اغلب درشکه سازها اتوموبیل ساز شده اند و اغلب درشکه چیها شوفر شده اند و اینها يك چیز هائی است که خودش طبعاً درست میشود مردم همه پی رزق و روزی میروند و کار میکنند يك کار از دستشان برود پی يك کاری دیگر میروند وقتی که راه آهن بکشیم پس چه خواهیم کرد این کارها خودش خود به خود درست خواهد شد

رئیس - رأی گرفته میشود بقابل توجه بودن این طرح آقایانیکه موافقت قیام فرمایند . (عده کمی برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد ، آقای روحی : راجع

به لایحه اتوبوس رانی در جلسه قبل تقاضای فوریت کرده بودید بفرمائید .

روحی - بنده مسترد میکنم .

وزیر عدلیه - آقایان همه مسبوقند که در دوره های

گذشته مجلس شورای ملی اجازه میداد بوزارت عدلیه

که لایحه که پیشنهاد میکنند و بتصویب کمیسیون عدلیه

میرسد آنها را بموقع اجرا بگذارند در این دوره هم بنده

در چند ماه پیش يك لایحه آوردم و تقدیم کردم راجع

به اختیارات کمیسیون مدنی طول کشید تا کمیسیون

تشکیل شد و بعد در خود کمیسیون هم در ابتدا يك

توافق نظری نبود راجع بابنکه اختیاراتی خواسته شود

ولی بالاخره رسیدیم بيك موقعی که از برای کمیسیون

منتهی سه یا چهار جلسه باقی مانده است برای اینککه

لیالی احیاء نزدیک است و مجلس و کمیسیونها تعطیل

میشود و به تعطیل عید هم دو سه روزی بیشتر بقی

نخواهد ماند و يك جلسه شاید بیشتر بعد از احیاء

تشکیل نشود و بعد هم از ابتدای فروردین تا چهاردهم

فروردین هم بواسطه تعطیل عید همه کمیسیون ها تشکیل

نخواهد شد و در چهاردهم فروردین هم که کمیسیون ها منحل خواهد شد، پس سه چهار جلسه بیشتر وقت نداریم و لوایح عدلیه هم دو شوری است، در کمیسیون مذاکرانی که تا بحال شده است نزدیک نتیجه است و با ترتیب جریان مجلس لوایح باید بیاید به مجلس و يك شور بشود و دو باره برگردد به کمیسیون و با این حال بالطبع به این کمیسیون نخواهد رسید و تا کمیسیون آتی هم تشکیل شود مدتی طول خواهد کشید و وقتی هم که کمیسیون تشکیل شد باید در آن کمیسیون تمام کارهایی را که امروز کرده ایم از سر گرفته شود. بنا بر این مقدمات در جلسه اخیر در کمیسیون در این خصوص موافقت شد و خبری هم دادند، بنده متوجه شدم که در موقع تقدیم لایحه تقاضای فوریت نکرده بودم و بنا بر این اگر آن خبر کمیسیون را بخوایم طرح کنیم ناچار بایستی که دو شور شود و فاصله مابین شور اول و شور دوم هم ناچار مستلزم پنجروز وقت است و اسلا به این مقصود نخواهیم رسید. لذا اگر آقایان اجازه فرمایند بنده آن لایحه را مسترد میدارم و يك لایحه که مختصر تفاوتی دارد تقدیم میکنم با تقاضای دو فوریت و اجازه میخواهم که اختیار داده شود بکمیسیون (و این اختیار هم برای کمیسیون فعلی است که لوایحی را که تصویب میکنند اینها را بتوانیم بموقع اجرا بگذاریم و بعضی از آقایان در ضمن مذاکرانی که در خدمتشان کردم اینطور عقیده داشتند و بنده موافق هستم) و البته در این خصوص پیشنهادی که داده شود قبول خواهد شد) که لایحه قانون حکمیت در این لوایح جدا باشد یعنی این اختیار بکمیسیون داده شود بفرایز لایحه قانون حکمیت و آن لایحه بیاید در خود مجلس مطرح شود برای اینکه آن لایحه يك شوری است و کمیسیون هم مطالعات خودش را کرده است میاید بمجلس و در خود مجلس مذاکرانی میشود و هر چه اکثریت رای داد قبول خواهد شد و فعلا آن لایحه را کنار میگذاریم این

اختیار را برای سایر قوانین تقاضا میکنیم (لایحه تقدیمی ایشان مضمون ذیل خوانده شد)
 ماده واحده - وزیر عدلیه مجاز است کلیه لوایح قانونی را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد می نماید بمذاق تصویب کمیسیون فعلی عدلیه مجلس شورای ملی بموقع اجرا گذارد و پس از آزمایش آنها در عمل بمجلس شورای ملی پیشنهاد می نماید
 رئیس - فوریت قسم اول مطرح است. آقای عراقی.

عراقی - موافقم

رئیس - آقای رفیع

رفیع - موافقم

رئیس - آقای حشمتی

حشمتی - موافقم

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - موافقم

رئیس - آقای زوار

زوار - موافقم

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - نمیدانم چه عرض کنم فقط می بینم که با دو فوریت تمام قوانین را بمجلس آوردن خوب نیست ما که در مجلس هستیم نمیدانیم که يك قانونی که به مجلس می آید چگونه می گذرد يك مذاکرانی باید در لوایح بشود و باید يك طوری بشود که نظر نمایندگان نامین شود در هر صورت بنده تصور میکنم که با قید دو فوریت قانون گذرانند از مجلس خوب نیست

رئیس - آقای عراقی

عراقی - اولاً باید آقای کازرونی خاطر مبارکشان

مسبوق باشد که این يك چیز تازه نیست که ما

بخوایم قانونی را بقید دو فوریت بگذرانیم و ثانیاً این مسئله اختیاری است که به کمیسیون عدلیه داده می شود و این کار هم بی سابقه نبوده است در ادوار سابقه هم همینطور شده است از آن طرف هم از توضیحاتی که آقای وزیر عدلیه دادند مطلع شدید که کمیسیون عدلیه چون عموماً نزدیک به اتمام است و يك شور غالب این لوایح در کمیسیون شده است و اگر بخوایم بیاید به مجلس و شور شود و باز برگردد به کمیسیون بعد از این کمیسیون نمیرسد و بعلاوه این اختیار نسبت به کمیسیون فعلی است و این يك قانونی نیست که يك دفعه سرکار به بینید و بدون این که از صدر و ذیل آن مطلع شده باشید رای بدهید، يك اختیاری است که بارها داده شده است و حالا شما میخواهید همان اختیار را بدهید این دیگر مطالعه لازم ندارد

رئیس - آقای شیروانی

شیروانی - موافقم

رئیس - آقای احتشامزاده

احتشامزاده - موافقم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - موافقم

رئیس - آقای مدرس

مدرس - بنده در اصل ماده حرف دارم

بعضی از نمایندگان - مخالفی ندارد

رئیس - رأی گرفته میشود به فوریت قسم اول آقایان

موافقتن قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد فوریت قسم دوم مطرح است

مخالفی ندارد؟

ضیاء - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید

ضیاء - بنده با اساس لایحه موافق هستم ولی بطوری که آقایان نمایندگان محترم متوجه اند در چندین قبل لایحه از طرف آقای وزیر عدلیه راجع باین موضوع تقدیم شده بود و به کمیسیون رفته است و خبر کمیسیون هم راجع باین موضوع الان برای طبع حاضر است. بنده يك پیشنهادی هم تقدیم مقام ریاست کرده بودم که همان خبر کمیسیون عدلیه راجع به این موضوع مطرح شود برای اینکه آقایان نمایندگان محترم مطالعه کرده اند و هیچ تفاوتی هم نمیکند لایحه دولت این است که به کمیسیون عدلیه اختیار داده شود در حالتی که راپورت کمیسیون و خبر اصلی دولت هم مبنی بر همین موضوع است بنده يك پیشنهادی داده بودم که خبریکه کمیسیون داده است بجای این لایحه مطرح شود

رئیس - این پیشنهاد حالا مورد ندارد زیرا پیش

از این که این لایحه مطرح شود باید داده باشید آقای شریعت زاده

شریعت زاده - بنده از توضیحاتی که آقا دادند درست ملتفت نشدم که تقدیم خبر از کمیسیون چه منافاتی دارد با اینکه دولت يك لایحه تقدیم کند و فوریت آن را بخواید؟ در هر صورت بجایانی که ذکر شده است بواسطه کمی وقت مجلس باید موافقت کند که از وجود این کمیسیون و مطالعاتی که کرده است استفاده شود و این خودش يك جهت مهمی برای فوریت است و بعلاوه تصور میکنم که حضرتعالی هم از نظر مخالفت با فوریت توضیحاتی ندادید که بنده جواب عرض کنم

رئیس - رای گرفته میشود به فوریت قسم دوم

آقایانیکه موافقتن قیام فرمایند

(اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد آقای یاسائی

یاسائی - موافقم

رئیس - آقای مدرس

مدرس - بنده اساساً اختیار به کمیسیون دادن را همیشه مخالف بوده ام آقایان متمسک میشوند به اینکه سابقاً هم این جور میشده است اگر مراد آقایان از سابقاً دوره دوم مجلس شورای ملی است بله دوره دوم يك کمیسیون بود

بعضی از نمایندگان - دوره چهارم و پنجم هم بود

مدرس - اکثر قوانینی هم که در عدلیه است غالبش از دوره دوم است و در آن موقع هیچ قانونی در عدلیه نبود و عدلیه بلا تکلیف بود و اگر میخواستیم آن قوانین را به مجلس بیاوریم مدتها طول میکشید و وزارت عدلیه بلا تکلیف میماند پس يك اختیاری داده شد و يك اشخاصی که تجربه آموخته بودند يك قوانینی نوشتند که موقتاً اجرا شود، اگر منظور به آن سابقه است، اگر منظور به سابقه های دیگر است که به کمیسیون ها داده شد و يك قوانینی مثل قانون مجازات عمومی و قانون ثبت اسناد را نوشتند دیدید که خوب در نیامد و محتاج شد به اینکه نانیاً در آنها نظر شود پس سابقه که تجربه شد و آن سابقه خوب در نیامد دیگر مستند نباید قرار داد، عقیده بنده بر این است که اگر عجله نداشته باشید و بتدریج قانون از کمیسیون بیاید در مجلس و تمام آقایان نمایندگان تمام مملکت توجه بهش داشته باشند و يك مساعده يك ماده بگذرد البته استحکامش زیادتر است تا اینکه پنج نفر، ده نفر در يك کمیسیون باشند و نظریات آنها قانون بگذرد، البته امورات تدریجی است صد تا، دوست تا ماده قانون به این زودی نمیشود بگذرد و باید بتدریج بگذرد. لذا این عجله را که آقای وزیر عدلیه دارند بنده عقیده ام این است که عجلشان بيمورد است گر چه تصدیق دارم بعضی قوانین هم که بمجلس شورای ملی می آید يك اشکالاتی پیدا میکند مثل اینکه بعقیده من قانون ثبت اسناد که در کمیسیون گذشته يك قانونی بود که خودش خودش را نگاهداری می کرد و

بمجلس شورای ملی که آمد خراب شد. اینها را هم دیده ام معذک است حکام قانون در این است که آقای وزیر عدلیه حوصله بکنند چهار تا ماده قانون، پنج تا ماده قانون در کمیسیون بگذرد و بیاید بمجلس و تمام وکلای مملکت نظریات خود را درش بکنند. با این حال حکمتر خواهد بود و اگر از این عقیده بر نگردند بنده باز مخالف با آقایان نیستم لیکن من جزء کمیسیون عدلیه نخواهم بود و نکته دارد که نمیتوانم بمانم زیرا وقتی که نظریات نمایندگان تمام مملکت را دیدیم میتوانیم اتخاذ فلسفه کنیم ولی بنده نفر، دوازده نفر که احاطه شان کامل نیست انسان نمیتواند اتخاذ فلسفه کند که آن قانون قابل بقا باشد.

لذا بنده استعفای خودم را تقدیم میکنم

وزیر عدلیه - متأسفانه این کله آخر را که فرمودند از ده، یازده دقیقه پیش بنده مطلع شدم و پنج شش مرتبه خدمتشان يك مکاتبه خیلی خصوصی و مختصر کردم که این کار را فرمایند. ولی حالا در قسمت اول وارد میشوم. بنده شخصاً شاید عجله نداشته باشم و شاهد این عرض من هم این است که چند ماه بود لایحه این اختیارات را آورده بودم و تقدیم مجلس کرده بودم ولی فشار نمی آوردم و تقاضا نکرده بودم که پس از تصویب کمیسیون اجرا شود و در کمیسیون هم صحبت میکردم بنده میگفتم اگر بتوانیم قوانین را بیاوریم به مجلس بهتر است ولی رسیدیم به آخر عمر کمیسیون و دیدیم که این کار همینطور طول خواهد کشید و بطوری که عرض کردم بزحمت می افتیم بعد از تشکیل کمیسیون آتی هم به آن قسمتی که فرمودند چون يك قوانینی گذشته است از کمیسیون عدلیه که بعد در عمل دیدیم خوب نبوده است خواستم این را تذکر بدهم که روی این اصل اگر روی این اصل نخواهیم کار بکنیم باید در مجلس شورای ملی هم قانون بیاوریم برای اینکه به تجربه، تجربه در دلها ثابت کرده است که يك قانونی را که می آورند

به مجلس ورای میدهند بعد از مدتی باز ملتفت معايش میشوند و اصلاحش میکنند، همه جای عالم اینطور است بالاخره قوانینی که بشر وضع میکند اینها همه قابل تغییر و محتاج تغییر هستند و از این حیث تصور نمیکم که تغییر بزرگی بین قانونی که از مجلس بگذرد با کمیسیون باشد. و مخصوصاً با آن تذکری که در آخر فرمودند که در کمیسیون با يك خیال فارغ نری صحبت و مطالعه میشود و وقتی که به مجلس می آید بجهت اینکه با تقنین مختلف صحبت می کنند يك پیشنهاد هائی قبول می شود که ابدأ خوب نیست و در گرامی صحبت انسان ملتفت نمیشود مثل آن پیشنهاد آقای فیروز آبادی که قبول شد مگر اینجا به بنده گفته شد که خوب پیشنهادی نبود که قبول کردید. و بنا بر این بنده تصور میکنم که این کار از نقطه نظر ضرورت است و اگر مدت داشتیم بنده هم با نظر آقای مدرس موافقت میکردم ولی چون مدت ندارم بنده موافق نیستم و امیدوار هستم که ایشان هم استعفای خودشان را پس بگیرند که وجودشان واقعاً برای کمیسیون عدلیه مفتم است زیرا افکار ایشان يك افکاری است که حق الامکان باید در اینطور قضایا باشد و هر طور که میدانند افکارشان را بفرمایند.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده آن نظر آقای مدرس را ندارم که میفرمایند لوایح قانونی که از طرف وزارت عدلیه تقدیم میشود باید بمجلس بیاید برای خاطر اینکه این مسئله همانطور که آقای عراقی اظهار کردند مطابق سابقه است که در دوره چهارم و پنجم هم این عمل را کردیم و مجلس اختیار داد بکمیسیون عدلیه و منحصر بقانون ثبت اسناد هم نبود قوانین بزرگ ما را کمیسیون گذراند و مجلس هم اختیار داد بوزارت عدلیه که آن قوانین را بموقع اجرا بگذارد و بموقع اجرا هم گذاشت و خیلی هم خوب است مثلاً همین قانون مجازات خیلی خوب قانونی است به علت این که حقیقه يك استقلال قضائی

بما داده است، قانون شرکت ها خوب قانونی بوده است ولی چیزی که خواستم توجه آقای وزیر عدلیه را مان جلب کنم این است که در دوره چهارم یا در دوره پنجم تا اندازه جلب نظر نمایندگان میشد این معنی قانونی که می آمد در کمیسیون کمیسیون مأمور بود مکلف بود که آن لایحه که شور اولش را تمام میکنند یازده روز ده روز وقت برایش معین میشد تا شور ثانی و در این مدت قانون منتشر میشد بین نمایندگان و بعضی از نمایندگان با غالب از آنها نظریاتی که داشتند می آمدند به کمیسیون و اظهار میکردند، مخصوصاً بنده در دوره پنجم در کمیسیون عدلیه بودم لوایحی که می آمد و شور اولش میشد منتشر میکردیم و آقایان نظریات خودشان را اظهار میکردند مثلاً حضرت آقای مدرس در قانون مجازات يك نظریات خیلی عالی اظهار کردند، آقای دکتر مصدق همینطور دیگران هم همینطور چرا؟ برای اینکه منتشر کردند ولی حالا اگر این طور نباشد خود آقای وزیر عدلیه تصدیق می کنند (گر چه بنده خیلی مطمئن هستم باین نمایندگان که در کمیسیون هستند که بینی بین الله تصدیق کنید که نظر نمایندگان جلب شود و بنده هم يك تبصره پیشنهاد کرده ام که پنج روز ده روز مابین شور اول و ثانی فاصله فائل شوند که آن لوایح را منتشر کنند بین نمایندگان که اگر يك کسی باشد بخواد عمل به تکلیف خودش بکند شاید يك کسی باشد که بخواد عمل به تکلیف خودش بکند بخواد نظریاتی که دارد تقدیم کمیسیون بکند. بنده مطابق این عقیده و مطابق سابقه که بوده است تبصره پیشنهاد کرده ام که لا اقل شور اولش که تمام شد منتشر کنند بلی حالا آقای وزیر عدلیه اینجا فرمودند که وقت منقضی میشود خوب این غیر از این است که ما آراء و نظریات خودمان را مدخلیت ندهیم؛ وقت منقضی میشود بشود این کمیسیون نباشد يك کمیسیون دیگر مجلس شورای ملی که تمام نمیشود، باید نظریات نمایندگان را در این قوانینی که

از کمیسیون میگذرد جلب کرد و حالا اگر بازده روز زیاد است ده روز زیاد است پنجروز مهلت بدهید که آقایان نظریات خودشان را تقدیم کمیسیون بکنند وزیر عدلیه - عرض کنم که این سابقه را که آقا فرمودند اگر اشتباه نکنم گویا منحصرأ در دوره پنجم بوده است و الا در ادوار دوم و سوم و چهارم همین شکلی که بنده پیشنهاد کردم اختیار داده شده است و آنهم از نظر این بود که قانون مجازات عمومی فوق العاده طرف توجه بود و این پیشنهاد شد و بنده عرض میکنم که این سابقه که يك مرتبه بوده است لازم نیست که ما مجدداً آنرا اعمال کنیم و تکرار کنیم و ثانیاً اصلاً دلایل بنده را نمیدانم ملتفت شدید یا خیر؟ گویا در کمیسیون عدلیه تشریف آوردید در کمیسیون عدلیه ما يك جور مخصوصی کار میکنیم. اولاً کمیسیون عدلیه را آزاد گذاشتیم و آقایانیکه تشریف می آورند حتی شرکت در مذاکره هم میکنند و اگر آقایان نظریاتی داشته باشند مانعی نیست که تشریف بیاورند به کمیسیون و اظهار کنند و گمان میکنم این قیدی را که آقا میفرمایند بشود باعث طول کار است

رئیس -- آقای شریعت زاده موافقتند؟

شریعت زاده - بلی موافقم

رئیس -- آقای دادگر

دادگر - موافقم

رئیس -- آقای روحی

روحی - موافقم

رئیس - آقای شیروانی

شیروانی - موافقم

رئیس -- آقای عمادی

عمادی - موافقم

رئیس -- آقای کازرونی

کازرونی - اولاً عرض میکنم که قانون گذاری را

در ضمن عمل يك اطلاعاتی پیدا میشود و تغییراتی پیدا میشود و يك اصلاحات بنظر می آید و در باره مجلس برای اصلاح میآید. لیکن از طرف دیگر اگر بخواهیم بگوئیم مقصود از قانونی که اسمش را گذاشته اند موقت یعنی چه یعنی قوانینی که از طرف کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی میگذرد و اجازه داده میشود که دولت آن را بموقع اجرا بگذارد موقت است (چون بنده اینجا نظر بقسمت اول بیانات آقا داشتم) لازم میدانم عرض کنم که ماقوانینی را از کمیسیون عدلیه گذاشته است قانون میدانیم و بطور قانون بآن عمل میکنیم و این نکته از نظر محاکمات و بعضی نظر های دیگر خیلی برای ما اهمیت دارد. منتها يك قانونی است که بنا بر اجاره مجلس از کمیسیون عدلیه گذاشته است و باید ثانیاً بیاید و از مجلس بگذرد

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

حاج میرزا مرضی - مخالفم

رئیس -- بفرمائید

حاج میرزا مرضی - عرض کنم که این مسئله يك مسئله مهمی است و حقیقه و کالت در توکیل است ما وکیل هستیم وکیل در توکیل نیستیم که کالت بدهیم بکمیسیون عدلیه قانون بگذرانند

اولاً آقای وزیر عدلیه این مسئله را باقید دوفوریت بمجلس شورای ملی آورده اند. در موقعی هم که مذاکره میخواهد بشود آقایان میفرمایند مذاکرات کافی است. کافی است و بالاخره نظریه آقایان و کلاً معین نمیشود و همه آقایان میگویند کافی است!!

با اقل فوریت را بردارید که کاملاً مذاکره بشود در این مسائل و بالاخره آدم بفهمد و رای بدهد. و اگر فوریت را می خواهید يك فرجه بدهید که آقایانی که می خواهند رای بدهند يك مطالعه بکنند و يك مذاکراتی بشود و بفهمند بچه رای میدهند و آن رایی که میدهند مفید است یا نه؟

بنده عقیده ام این است اجازه داده شود که بقدر کافی مذاکره شود تا مطلب درست فهمیده شود آن وقت رای بدهد.

وزیر عدلیه - اساساً تصور میکنم که آقا خوب است يك مسئله را هم در نظر بگیرند اینکه گفته میشود هی آقایان مذاکره کنند مذاکره کنند اینهم در این مملکت جزء يك اصولی شده است! مذاکره جزء اصول اساسی شده است مذاکره برای مذاکره! مذاکره برای خاطر مذاکره! آقا اینطور نیست!

حاج میرزا مرضی - پس چشم بسته رأی بدهیم!؟ وزیر عدلیه - آقا اجازه بدهید بنده در ضمن صحبت شما صحبت نکردم و هر قدر هم میخواستید حرف بزنید بنده باز ساکت می نشستم و گمان میکنم که بتوانید به بنده این حق را بدهید که من هم حرف بزنم و شما ساکت بنشینید مذاکره و اظهار عقاید مختلف کردن و شور کردن در يك موضوعی که نارکی داشته باشد و حل نشده باشد البته لازم است ولی يك مسئله مثل این مسئله ایام تر نیست با عملی تر نیست

(جز در يك موارد خاصی) به کمیسیون عدلیه اجازه داده شود که بنشینند با دقت يك قوانینی را نگاه کنند و اطرافش را مطالعه کنند و رأی بدهند و موقع اجرا بگذارند تا اینکه بیاورند بمجلس؟ آقا اصافاً بنده از شما میپرسم واقعاً و حقیقه خواهش میکنم که تعارف هم نشود نه به کمیسیون عدلیه و نه بمجلس شما تصور میفرمائید که يك قانون سبب ماده اگر بیاید بمجلس ممکن است از مجلس شورای ملی بگذرد؟ در تمام يك دوره ممکن نیست این تجربه و عمل است (مخصوصاً در مملکتی که عادت بر این جاری شده است که در مجلس شورای ملی هر چیزی که طرح میشود تمام نمایندگان درش اظهار نظر میکنند) در صورتیکه در خیلی از نقاط دیگر عالم که عادت در این قضایا دارند يك اشخاص معین و هر کس در موضوع معینی که بیشتر بان مربوط است صحبت میکنند بنا بر این تقاضا کرده اند این اختیار را بکمیسیون عدلیه

از کمیسیون میگذرد جلب کرد و حالا اگر بازده روز زیاد است، ده روز زیاد است، پنجروز مهلت بدهید که آقایان نظریات خودشان را تقدیم کمیسیون بکنند. وزیر عدلیه - عرض کنم که این سابقه را که آقا فرمودند اگر اشتباه نکنم گویا منحصرأ در دوره پنجم بوده است و الا در ادوار دوم و سوم و چهارم همین شکلی که بنده پیشنهاد کردم اختیار داده شده است و آنهم از نظر این بود که قانون مجازات عمومی فوق العاده طرف توجه بود و این پیشنهاد شد و بنده عرض میکنم که این سابقه که يك مرتبه بوده است لازم نیست که ما مجدداً آنرا اعمال کنیم و تکرار کنیم و ثانیاً اصلاً دلائل بنده را نمیدانم ملتفت شدید با خیر؟ گویا در کمیسیون عدلیه تشریف آوردید، در کمیسیون عدلیه ما يك جور مخصوصی کار میکنیم. اولاً کمیسیون عدلیه را آزاد گذاشتیم و آقایانیکه تشریف میآوردن حتی شرکت در مذاکره هم میکنند و اگر آقایان نظریاتی داشته باشند مانعی نیست که تشریف بیاورند به کمیسیون و اظهار کنند و گمان میکنم این قیدی را که آقا میفرمایند بشود باعث طول کار است

رئیس - آقا شریعت زاده موافقتند؟

شریعت زاده - بلی موافقم

رئیس - آقا دادگر

دادگر - موافقم

رئیس - آقا روحی

روحی - موافقم

رئیس - آقا شیروانی

شیروانی - موافقم

رئیس - آقا عمادی

عمادی - موافقم

رئیس - آقا کازرونی

باید فهمید قانون گذاری يك تشریفاتی دارد که در قوانین و در نظامنامه داخلی شرایط آن قید شده است قانون را وقتی قانون میگویند که با رعایت و در نظر گرفتن این تشریفات از تصویب مجلس شورای ملی گذشته باشد چنانچه آقای مدرس اظهار فرمودند. يك وقتی نمیدانم چطور شده بوده است. نمیدانم وقتشان اجازه نمیداده است که اجازه داده اند يك قانونی را که از کمیسیون گذشته است موقتاً بموقع عمل و اجرا بگذارند و بعد بیاورند به مجلس حالا ده بازده سال از عمر این گذشته است بنا بر این نمیدانم که چه وقت این قوانین باید به مجلس بیاید پس نمیدانم نا حالا که به مجلس نیامده است چطور ما میتوانیم کلمه قانون را به آنها اطلاق کنیم؟ گمان میکنم که بیش از بازده سال اگر چنانچه شما برای آزمایش وقت لازم داشته باشید پس قانون مؤید اسم آنرا بگذارید بواسطه اینکه قوانین بایستی البته هر چند سالی بکمترتبه تجدید نظر درش بشود قوانین عدلیه شما پس از ده سال بازده سال هم قابل این نیست که تجدید نظر درش بشود؟ علاوه بر این این لفظ (موقت) که آورده اند این جا گذاشته اند بنده میخواستم معنای آنرا از مخبر محترم سؤال کنم که موقت یعنی چه و مقصودشان چه چیز است؟ اگر موقت این است (که دیدیم) یعنی مؤید بسیار خوب و الا باید يك وقتی معین شود پنج سال ده سال سه سال پنجروز ده روز که بعد از آن مدت دو باره بیاورند بمجلس اگر معنی موقت این است که وقتی برای آزمایش آن معلوم شود پس وقتش را معلوم کنید که دو سال سه سال چهار سال باشد. والا اگر مقصود از موقت یعنی مؤید پس نمیدانم این لفظ برای چه این لفظ موقت را این جا گذاشته اند؟ اگر وقت معین کنید آنوقت موقت میشود و اگر معین نباشد دیگر نمیشود گفت (موقت) چون سالتش معلوم نیست.

وزیر عدلیه - عرض کنم که بالاخره از يك نظر تمام قوانینی را که مجلس وضع میکند موقت است بالاخره

در ضمن عمل يك اطلاعاتی پیدا میشود و تغییراتی پیدا میشود و يك اصلاحات بنظر می آید و در باره بمجلس برای اصلاح میآید. لیکن از طرف دیگر اگر بخواهیم بگوئیم مقصود از قانونی که اسمش را گذاشته اند موقت یعنی چه یعنی قوانینی که از طرف کمیسیون عدلیه بمجلس شورای ملی میگذرد و اجازه داده میشود که دولت آن را بموقع اجرا بگذارد موقت است (چون بنده اینجا نظر بقسمت اول بیانات آقا داشتم) لازم میدانم عرض کنم که ما قوانینی را از کمیسیون عدلیه گذشته است قانون میدانیم و بطور قانون بآن عمل میکنیم و این نکته از نظر محاکمات و بعضی نظر های دیگر خیلی برای ما اهمیت دارد. منتها يك قانونی است که بنا بر اجازه مجلس از کمیسیون عدلیه گذشته است و باید ثانیاً بیاید و از مجلس بگذرد

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

حاج میرزا مرآتی - مخالفم

رئیس - بفرمائید

حاج میرزا مرآتی - عرض کنم که این مسئله يك مسئله مهمی است و حقیقه و کالت در توکیل است ما توکیل هستیم و کبیل در توکیل نیستیم که وکالت بدهیم بکمیسیون عدلیه قانون بگذارند

اولاً آقای وزیر عدلیه این مسئله را باقید دفوریت بمجلس شورای ملی آورده اند. در موقعی هم که مذاکره میخواهد بشود آقایان میفرمایند مذاکرات کافی است. کافی است و بالاخره نظریه آقایان و کلاً معین نمیشود و همه آقایان میگویند کافی است!!

با اقلای فوریت را بردارید که کاملاً مذاکره بشود در این مسائل و بالاخره آدم بفهمد و رای بدهد. و اگر فوریت را می خواهید يك فرجه بدهید که آقایانی که می خواهند رای بدهند يك مطالعه بکنند و يك مذاکراتی بشود و بفهمند بچه رای میدهند و آن رایی که میدهند مفید است یا نه؟

بنده عقیده ام این است اجازه داده شود که بقدر کافی مذاکره شود تا مطلب درست فهمیده شود آن وقت رای بدند.

وزیر عدلیه - اساساً تصور میکنم که آقا خوب است يك مسئله را هم در نظر بگیرند اینکه گفته میشود هی آقایان مذاکره کنند مذاکره کنند اینهم در این مملکت جزء يك اصولی شده است! مذاکره جزء اصول اساس شده است مذاکره برای مذاکره! مذاکره برای خاطر مذاکره! آقا اینطور نیست! . . .

حاج میرزا مرآتی - پس چشم بسته رأی بدهیم!؟ وزیر عدلیه - آقا اجازه بدهید بنده در ضمن صحبت شما صحبت نکردم و هر قدر هم میخواستید حرف بزنید بنده باز ساکت می نشستم و گمان میکنم که بتوانید به بنده این حق را بدهید که من هم حرف بزنم و شما ساکت بنشینید مذاکره و اظهار عقاید مختلف کردن و شور کردن در يك موضوعی که تاریکی داشته باشد و حل نشده باشد البته لازم است ولی يك مسئله مثل این مسئله ایما بهتر نیست یا عملیتر نیست

(جز در يك موارد خاصی) نه کمیسیون عدلیه اجازه داده شود که بنشینند با دقت يك قوانینی را نگاه کنند و اطرافش را مطالعه کنند و رأی بدهند و موقت اجرا بگذارند تا اینکه بیاورند بمجلس؟ آقا انصافاً بنده از شما

میپرسم واقعاً و حقیقه خواهش میکنم که تعارف هم نشود نه به کمیسیون عدلیه و نه بمجلس شما تصور مفرمائید که يك قانون سیصد ماده اگر بیاید بمجلس ممکن است از مجلس شورای ملی بگذرد؟ در تمام يك دوره ممکن نیست این تجربه و عمل است (مخصوصاً در مملکتی که عادت بر این جاری شده است که در مجلس شورای ملی هر چیزی که طرح میشود تمام نمایندگان درش اظهار نظر میکنند) در صورتیکه در خیلی از نقاط دیگر عالم که عادت در این قضایا دارند يك اشخاص معین و هر کس در موضوع معینی که بیشتر بان مربوط است صحبت میکنند بنا بر این تقاضا کرده اند این اختیار را بکمیسیون عدلیه

بدهند و این يك چیز نازه نیست بنا بر این اکثریت مجلس باید نگاه بکنند این اصلی که اینطور درش بحث شده است و حلاجی شده و درش عمل شده است آیا اکثریت طرفدارش هست یا نه ؟ اگر اکثریت طرفدار بودند باید آن کار را کرد اگر نبودند که هیچ

روحی - اجازه می فرمائید بنده موافقم عرض کنم ؟

رئیس - آقای وزیر اظهار کردند. آقایانیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

رئیس - اکثریت است. رای گرفته میشود به ماده واحده . . . . .

بیات - بنده پیشنهادی کرده ام

رئیس - صحیح است. پیشنهادات چند فقره است

پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب (باین ترتیب خوانده شد)

اضافه تبصره ذیل را به ماده واحده پیشنهاد می کنم .

لوائح قانونی که کمیسیون شور اول آنرا نموده باید منتشر شده و نظر بقیه نمایندگان جلب شود

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - حیف که آقای وزیر عدلیه تشریف بردند که بابشان عرض کنم در دوره چهارم و پنجم

این مسئله بقدری اهمیت پیدا کرد که بعد پیشنهاد شد و گویا آنوقت آقای آشتیانی رئیس کمیسیون بودند که

در مجلس رأی داده شد که تمام وکلا حق دارند بروند به کمیسیون عدلیه و بعد هم بهمین اندازه کفایت نکرد

و این مسئله مسئله ای بود که مجلس در این باب خیلی جدیت کرد. و اینکه فرمودند فقط راجع بقانون مجازات بود قانون شرکتها هم همینطور بود. و قوانین دیگر هم

همینطور بود. آخر اساساً اکثریت مجلس که میخواهد

رأی بدهد بدوازده نفر باید جلب نظر باقی دیگر هم بشود خوب ما میگوئیم در مجلس نباید محل بحث بشود ولی آقایانی هم که يك نظریاتی دارند نظر بانهاش نباید از بین برود. این بود که بنده پیشنهاد کردم نظر به حقوق وکالتی خودمان که نسبت بقوانین داریم این قوانین طبع و توزیع شود پنج روز هم بیشتر برای آن مهلت قرار ندهند و بین نمایندگان منتشر کنند که هر کس نظری دارد بکمیسیون بدهد تا اینکه این حق وکالتی ما از بین زود گمان میکنم که این محل با اختیارات کمیسیون باشد و ضرری هم داشته باشد قانون هم بهتر و صحیح تر بموقع اجرا گذاشته میشود نمیدانم. حالا اگر آقایان مخالفت میکنند مختارند. آقای داور فرمودند که اکثریت رای خواهد داد دیگر صحبت نکنند. یکی از افراد اکثریت آقای کازرونی است اینجا مخالفت میکنند آنجا رای میدهد اینطور است دیگر!

رئیس - آقای باسائی

باسائی - همانطور که گفته شد این سابقه که لوایحی که در کمیسیون عدلیه مطرح میشود طبع و منشر شود و بنظر آقایان رسالیده شود این سابقه در دوره پنجم بود و این قانون فقط قانون جزای عمومی بود و خوب بخاطر داریم که مدتی ما انتظار کشیدیم که نظریات آقایان

کی می آید و مثل سایر لوایح آقایان میگذاشتند در جیبشان ولی آقای دکتر مصدق و آقای مدرس بنظرم

میآید که اعتراضاتی کردند حالا هم مانعی نیست آقایان نمایندگان هر نظری دارند بیایند بدهند بکمیسیون

و اعضاء کمیسیون هم وقتی که دیدند يك موضوع قابل توجهی است البته ترتیب آن میدهند و بعلاوه اشکال

ندارد که در کمیسیون هم حاضر شوند و بطور خصوصی يك مذاکرانی بکنند هیچ مانعی ندارد بعضی اشخاص

هم مثل خود آقای آقا سید یعقوب و سایرین حاضر شده اند در آنجا. و اینکه فرمودند آقای کازرونی جزء

اکثریت هستند و با فوریت مخالفت می کنند و رای هم

می دهند ایشان فرمودند که من با اساس این مسئله موافق هستم و در اساس لایحه هم رای دادند ممکن است يك کسی در فوریت يك لایحه نظری داشته باشد ولی در اساس حرفی نداشته باشد پس این اعتراض هم وارد نبود.

آقا سید یعقوب - من پیشنهاد خودم را استرداد میکنم ولی حق نمایندگی را پایمال خواهند کرد

رئیس - پیشنهاد آقای ضیاء (باین مضمون قرائت شد)

تبصره ذیل را بماده واحده پیشنهاد میکنم تبصره - لوایح مزبوره فوق در کمیسیون عدلیه مطرح

و پس از شور اول طبع و توزیع خواهد شد کمیسیون مدنی را معین خواهد کرد که نمایندگان نظریات خود را در موضوع لایحه بکمیسیون بدهند و شور دوم پس از

انقضای مدتی که معین شده است بعمل خواهد آمد رئیس - آقای ضیاء

ضیاء - بنده از تقدیم این پیشنهاد و پیشنهاد دیگری هم که دادم که خبر کمیسیون عدلیه مطرح شود مخالفتی

نداشتم و ندارم. ولی اینطور قضایا که با قید دوفوریت به مجلس میآید باید نظر نمایندگان لا اقل نمایندگانی

که با دولت مخالف نیستند و موافقت دارند جلب شود. بکنفر از نمایندگان - جلب شده است

ضیاء - این پیشنهاد نظر به این موضوع که در دوره پنجم معمول بود و آقای باسائی هم اشاره فرمودند داده

است اصلاً مجلس با کار سری کردن مناسقات دارد این آیات آسمانی (و شاورم فی الامر) هم با کار کردن سری

در مجلس کاملاً منافی است. لوایح قانونی میآید برای اینکه نمایندگان مجلس نظر کنند و رای بدهند حالابك

وقت هست که مطابق تشخیص وزیر عدلیه اینطور تقاضا میشود که مطالب از نقطه نظر سرعت جریان یا اینکه

دریست ماده و سیصد ماده است و باید زودتر تصویب شود به کمیسیون حاضر این اختیار داده شود

در عین حال پیشنهاد شده است که بین دو شور شور اول را که کمیسیون عدلیه تصویب کرد خبرش را بین نمایندگان منتشر بکنند کمیسیون بوظیفه خودش رفتار کرده است نمایندگان هم موظفند بوظیفه خود شان عمل کنند حالا اگر بکوفتی موافق فرموده آقای باسائی يك کسی بوظیفه خودش عمل نکرد بالاخره يك اصل را که

باید گذاشت ضایع شود. نمایندگان باید نظر کنند. یعنی شور اول باید تمام شود طبع و توزیع میکنند نمایندگان

نظر میکنند نظریات خود شان را به کمیسیون میدهند یا برای توضیح در کمیسیون حاضر میشوند آنوقت

کمیسیون رأی قطعی را میدهد. باین ترتیب آن قوت قانونی به معنای واقعی خودش هم جلب شده است. این

پیشنهاد هم اصل همان تبصره ایست که بکوقت تصویب شده و تقریباً بکساعت آنطوری که من در نظر دارم

در موضوع این پیشنهاد صحبت شده است و حل شده است

وزیر عدلیه - البته این يك نظری است. فقط نتیجه اش این خواهد شد که اختیار لازم نیست. زیرا

تا اینمدت دیگر کمیسینی نخواهد بود که بین شور اول و دوم آن مذاکره بکنند و پیشنهادی که ایشان کرده اند عملی

بشود. رئیس - رأی میگیریم باین پیشنهاد . . .

ضیاء - بنده استرداد میکنم. رئیس - پیشنهاد آقای بیات (باین ترتیب خوانده شد)

پیشنهاد میکنم که در ماده واحده بعد از پیشنهاد (نموده) اضافه شود

رئیس - آقای بیات

مرضی قلبیخان بیات - در این پیشنهادی که کرده اند نوشته شده (پیشنهاد مینماید) این عبارت راجع می

شود بقوانینی که بعد بمجلس شورای ملی بیاید. در صورتی

که يك قوانينى را هم قبلاً پیشنهاد کرده اند و گمانى کنم نسبت باین قسمت اسباب اشکال بشود باین جهت بنده این را پیشنهاد کردم

وزیر عدلیه - بنده قبول میکنم

رئیس - پیشنهاد آقای فیروز آبادی

(بشرح آتی خوانده شد)

پیشنهاد میکنم که نوشته شود و پس از آزمایش در مدت يكسال در عمل نائیا تا باخر ماده .

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - عرض میشود اولاً من خیلی متأسفم که الحمدلله ما يك قوانين صحیح و محکم داریم نمیدانم چرا باید عمل نکنیم و این پیشنهاد بشود . یعنی يك پیشنهادی را آقای وزیر عدلیه بفرستند بکمیسیون در آنجا يك شور بشود اختیاری داده شود که وزیر عدلیه برود عمل کند و صحت و سقم آنرا بفهمد در مدت يكسال دو سال پنج سال چه قدر حقوق درین مدت ضایع بشود چه قدر حقا ناحق بشود تا معلوم بشود این قانون عملی است یا نه . ما بیائیم این قسم قوانین را بگذرانیم و قوانین صحیح خودمان را کنار بگذاریم ، حالا از اینها گذشته اینجا

نوشته است که مجلس شورای ملی بوزیر عدلیه اجازه میدهد کلیه لوایح قانونی را بعد از تصویب کمیسیون عدلیه موقتاً بموقع اجرا گذارده و پس از آزمایش در عمل نائیا برای طرح در مجلس شورای ملی . . . و هیچ مدت معین نکرده است . مطابق این ترتیب يكسال یا دو سال یا پنجسال یا ده سال هم ممکن است مدت آزمایش قرار داد و حال آنکه نه نظر وزیر عدلیه این طور است نه نظر مجلس ، پس خوب است این را موقت قرار بدهند و معین کنند که زمان آزمایش آن چه قدر است يكسال دو سال سه سال ، باین ملاحظه که چون زمان آن معین نبود و ممکن بود تا ده سال هم زمان آزمایش را قرار داد بنده پیشنهاد کردم که مدت آزمایش

يا يكسال باشد و امید است که انشا الله این عرض بنده را قبول کنند .

رئیس - آقای عراقی

عراقی - آقای فیروز آبادی باید خاطرشان مسبوق باشد که قوانین عدلیه که تا بحال در موقع اجرا بوده است تمام بطور موقت بوده که آزمایش بشود و پس از آزمایش بیاید به مجلس برای تصویب . . .

فیروز آبادی - پانزده سال موقتی است ۱۴

عراقی - اجازه بفرمائید تا وقتی که شما فرمایش میکردید من سکوت صرف بودم بگذارید . بنده هم حالا عرضم را عرض کنم . این قانون با آن قوانین فرق ندارد يكسال را نمیشود مدت قرار داد آنوقت این قانون يكسال است و این خوب نیست ما میخواهیم که در آزمایش معلوم شود که این قانون خوب است یا اگر معایب داشت به مجلس بیاید و آن معایب رفع شود اینک میفرمائید در يكسال آزمایش شود شاید در يكسال معایب آن معلوم نشود این است که يكسال و شش ماه عملی نیست و این باید مدتی بموقع عمل گذارده شود که اگر معایب داشت نائیا که به مجلس می آید رفع شود

رئیس - رای میکنیم بقبول توجه بودن این پیشنهاد

آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند

(عده کمی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد . پیشنهاد آقای روحی

(بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم که لایحه حکمیت نیز پس از تصویب کمیسیون عدلیه بموقع اجرا گذاشته شود ناپس از آزمایش به مجلس شورای ملی ارجاع شود .

رئیس - آقای روحی

روحی - بنده شاید اخلاقاً موظف نبودم که این پیشنهاد را بکنم ولی فرط علاقه ام باین قانون بنده را ملزم کرد که این پیشنهاد را داده باشم . قانون حکمیت

بطوریکه طبع شده و غالب آقایان هم دیده اند درجرايد هم در دسترس مردم گذاشته شده است بهترین قوانینی است که از طرف وزارت عدلیه بمجلس شورای ملی تقدیم شده . این قانون بعقیده بنده تسهیل میکند مراعات حقوقی مردم را و بکلی آنها را از بین خواهد برد و بنده عقیده دارم که اجازه بدهند آن قانون هم مثل سایر قوانین پس از گذشتن از کمیسیون عدلیه بموقع آزمایش و عمل گذاشته شود . شاید در عمل يك اشکالی داشته که حالا ما بآن اشکالات واقف نیستیم . پس از عمل این قانون هم مثل سایر قوانین بمجلس شورای ملی بیاید والا اگر این قانون با قید يك فوریتی که درش شده بمجلس شورای ملی بیاید تصور نمیکم بگذرد باین وقت تنگی که برای کمیسیون مانده است و نگذشتن اینقانون باعث میشود که حقوق خیلی ها ضایع شود

وزیر عدلیه - نماینده محترم از نظر علاقه به لایحه حکمیت بود که این اظهار را کردند والا خودشان هم تصدیق کردند که این پیشنهاد را نباید بدهند . بنده میخواهم همان نکته ایشان را بگیرم و بگویم از نقطه نظر علاقه ای که باین قانون هست محظوری که برای دو شوری بودن سایر قوانین داریم که بنده عرض کردم موافقت فرمایند و اخلاقاً موافقت فرمایند و این پیشنهاد را پس بگیرند و بگذارند این قانون از سایر قوانین استثناء شود .

روحی - بنده مسترد میکنم .

رئیس - پیشنهاد آقای حاج میرزا مرتضی

(باین مضمون خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم قوانینی که از کمیسیون میگذرد پس از ششماه آزمایش به مجلس شورای ملی آمده و به تصویب مجلس برسد

رئیس - آقای حاج میرزا مرتضی

حاج میرزا مرتضی - بنده مقصودم از این پیشنهاد این بود حالا که آقای وزیر محترم عدلیه مایل نیستند همه نمایندگان در قوانین نظر داشته باشند و شرکت

بکنند در تصویب قوانین و يك عده مخصوصی را میگویند آنها نظر داشته باشند (اقلاً اجازه بدهند که این قوانین بعد از شش ماه یا زیادتر به مجلس آمده و تصویب شود تا مثل قوانین دوره دوم نشود که الان پانزده سال یا متجاوزات که از تصویب کمیسیون گذشته ابتدا بمجلس نیامده است و همینطور قوانین دوره پنجم که حالا سه چهارسال است از تصویب کمیسیون گذشته است و هنوز بمجلس نیامده است و بعد از این هم نخواهد آمد این قوانین هم که از کمیسیون عدلیه میگذرد بعد از این نخواهد آمد . بنده عقیده ام این است که يك مدتی را معین کنیم حالا به مدتش کار ندارم یا شش ماه یا يكسال یا زیادتر که اینها پس از آزمایش در آن مدت بمجلس بیاید و تصویب شود تا مطابق قانون اساسی قانونیت داشته باشد .

رئیس - آقای احتشامزاده

احتشامزاده - نماینده محترم تصدیق میفرمایند که مقصود ازینکه میخواهند يك قوانینی را قبلاً بموقع آزمایش بگذارند بعد به مجلس شورای ملی بیاورند برای تصویب این است که درموقع آزمایش و عمل ببینند این قوانین نواقصی دارد یا ندارد و اگر معایب و نواقصی دارد یا ندارد و اگر معایب و نواقصی دارد آنها را در موقع اصلاح پیش بینی کنند که يك قانونی از تصویب مجلس بگذرد که هیچگونه تقیصه و عیبی نداشته باشد . و بعقیده بنده اگر میخواهیم برای آزمایش این مدت را معین کنیم نقض غرض است . چرا ؟ برای اینکه معلوم نیست يك قانونی چه قدر مدت لازم دارد تا درموقع عمل آزمایشی بشود . مگر اینکه برای آن مدت آزمایش هم يك آزمایشی شده باشد و معلوم شده باشد که قبلاً قوانین چه قدر وقت برای آزمایش لازم دارد . تا آنوقت جنابعالی بتوانید پیشنهاد کنید که فلان مدت آزمایش شود یا بجهت بنده تصور میکنم که اگر جناب عالی اصراری درین نظر داشته باشید نقض غرض باشد .

رئیس - آقایانیکه این پیشنهاد را قابل توجه

میدانند قیام فرمایند

(عده کمی قیام نمودند)

رئیس -- قابل توجه نشد پیشنهاد آقای عدل

(بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد می کنم در ماده واحده لفظ فعلی حذف شود.

رئیس -- آقای عدل

عدل - عرض کنم مخالفت بنده بواسطه اینست که این قانون مکرر از مجلس گذشته است سابقاً در مجلس پنجم و چهارم گذشته و این لفظ فعلی در آنجا نبود يك خبری سابقاً کمیسیون داده است يك عبارتی آنجا نوشته است که يك قدری تصریح دارد آنجا می نویسد پس از تصویب کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی منتخب در ۲۱ آبان ماه ۱۳۰۶ موقتاً بموقع اجرا گذاشته میشود پس از آزمایش در عمل نانیاً به مجلس پیشنهاد میشود از اینجا همچو معلوم میشود که قبل از انقضاء این کمیسیون هم پیشنهاد هائی که از طرف وزارت عدلیه میشود باید بآن کمیسیون برود یعنی پس از تمام شدن مدت کمیسیون باز هم آن اختیاراتش باقی است اخیراً در ماده واحده که آورده اند اگرچه تا آن اندازه واضح نیست ولی اگر این لفظ فعلی باشد تا يك اندازه بنظر میآید که بعد از این کمیسیونها يک در آئیه میآیند دیگر اجازه ندارند مگر اینکه این کمیسیون این اجازه را دارد که این قوانین را مطالعه کند و تصویب کند و حال آنکه در قوانین سابق اینطور نبوده است ، موادی را که سابق در دوره پنجم گذشته است حضور مبارکتان میخواهم مینویسد ؛ وزارت عدلیه مجاز است کلیه لوایح قانونی را که در دوره پنجم بمجلس شورای ملی پیشنهاد نموده و یا میباید بعد از تصویب کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی بموقع اجرا گذارده و پس از آزمایش این است که بنده تصور میکنم این لفظ (فعلی) يك اسباب زحمتی خواهد شد مگر اینکه يك توضیحی بدهند که بنده پس بگیرم و الا خوب است برداشته شود

وزیر عدلیه - بنده تصور میکنم حد وسط را بگیریم نه آنطوری که بعضی آقایان میفرمودند که اصلاً اختیار به کمیسیون ندهیم و نه اینکه بگوئیم هم باین کمیسیون و هم به کمیسیونهای بعد اینکه بنده عرض کردم به کمیسیون فعلی اختیار داده شود برای این بود که مدتش کم است در کمیسیون آئیه شاید اصلاً احتیاج نداشته باشیم اگر هم ضرورتی پیدا کرد مجدداً خواهیم خواست بنا بر این گمان میکنم آقا هم موافقت فرمایند و پیشنهادشان را پس بگیرند

عدل - بعد از این توضیح مسترد میدارم

رئیس -- پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب

(بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم که اضافه شود در ماده واحده غیر از قانون حکمیت

وزیر عدلیه - با آن توضیحی که قبلاً داده بودند و بنده هم اظهار موافقت کرده بودم موافقم که نوشته شود غیر از لایحه قانون حکمیت

آقا سید یعقوب - بسیار خوب

رئیس -- ماده واحده با آن تغییری که داده شده خوانده میشود

(بشرح آئی قرائت شد)

ماده واحده - وزیر عدلیه مجاز است کلیه لوایح قانونی را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد نموده باشند لایحه قانون حکمیت بعد از تصویب کمیسیون فعلی عدلیه مجلس شورای ملی بموقع اجرا گذارده و پس از آزمایش آنها در عمل بمجلس شورای ملی پیشنهاد میباید وزیر عدلیه - بناید

رئیس -- آقایانی که این ماده را تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اکثر برخاستند)

رئیس -- تصویب شد . چند دقیقه تنفس داده

می شود.

(در اینموقع جلسه برای تنفس تعطیل و بفاصله نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

وزیر داخله - البته آقایان کاملاً میدانند که اهمیت امور صحی باندازه ایست که به ذکر دلیل و توضیح محتاج نیست و دولت بهمین نظر بکار صحیه اهمیت میدهد و از جمله چیزهائی که در نظر گرفته شده است این است که يك مریضخانه بطرز و اصول جدید در طهران بنا نماید يك مبلغی هم در بودجه صحیه برای اینکار منظور شده که برای سال ۳۰۷ و همچنین سنوات بعد بعد این مبلغ منظور خواهد بود و برای تاسیس مریضخانه و تکمیل بنا و احتیاجات آن مریضخانه و هم چنین سنوات بعد این مبالغ منظور خواهد بود و برای تاسیس مریضخانه و تکمیل بنا و احتیاجات آن مریضخانه و هم چنین برای اینکه تشکیلات صحیه يك اصول جدیدی پیدا کند و بطرز جدیدی اداره شود دولت در نظر گرفته است يك نفر متخصص از اروپا بیاورد که هم کارریاست مریضخانه بر عهده او باشد و هم مشاوره طبی اداره صحیه کل باشد این است که لایحه ایست راجع به استخدام همین متخصص تقدیم مجلس شورای ملی میشود

رئیس -- به کمیسیون بودجه مراجعه میشود

آقا سید یعقوب به داخله هم باید برود

بعضی از نمایندگان - خبر به کمیسیون بودجه جدید و خارجه

رئیس -- پیشنهاد آقای دکتر طاهری

(باین مضمون قرائت شد)

پیشنهاد میکنم خبر کمیسیون فوائد عامه راجع بچاه آرزین مطرح شود

رئیس -- پیشنهاد آقای روحی و آقای جلالی

(بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد می کنیم خبر کمیسیون بودجه راجع به كك مالی به کارخانه ریسمان بانی مرحوم صنیع الدوله

و شرکاء جزو دستور شود

(چند فقره پیشنهاد دیگر بشرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد آقای ملک مدنی

پیشنهاد میباید خبر کمیسیون قوانین مالیه راجع بخصیجات انتقالی در درجه اول جزء دستور و مطرح شود پیشنهاد آقای مفتی

پیشنهاد میکنم لایحه خالصجات انتقالی در درجه اول جزء دستور شود

پیشنهاد آقایان عدل و زوار و امامی

امضا کنندگان تقاضا میباید خبر کمیسیون بودجه راجع شهریه محمد رضا میرزا در درجه اول جزء دستور جلسه آئیه شود

رئیس -- آقای دکتر طاهری

دکتر طاهری - چون مذاکره بود که قانون بجل احوال مطرح باشد از این جهت بنده پیشنهاد کردم لایحه چاه آرزین که شش ماده و مختصر است مطرح شود . اگر آقایان با پیشنهاد آقای ملک مدنی موافقت میکنند که لایحه خالصجات انتقالی مطرح شود بنده هم مسترد میدارم

رئیس -- آقای روحی

روحی - چیزی که به نصف شب نداریم شاید بیست دقیقه بیشتر نیست و لایحه خالصجات سه چهار ماده است بنده عقیده دارم که آقایان موافقت کنند که خالصجات انتقالی در جلسه آئیه اول جلسه مطرح شود بنده هم مساعدم و خواهش میکنم حالا این كك مالی بکارخانه مرحوم صنیع الدوله و شرکاء که خیلی وقت است مانده و ارتباط به توسعه امور اقتصادی دارد و ما هم از لحاظ توسعه امور اقتصادی موظف هستیم با اینطور کار خانجات موافقت کنیم آقایان هم موافقت کنند . بیست دقیقه هم بیشتر وقت مجلس را نمی گیرد آنوقت در جلسه آئیه در اول دستور لایحه خالصجات مطرح شود .

رئیس -- آقای عدل

عدل - بنده خودم هم تصدیق میکنم که این پیشنهاد هائی که داده شده است همه این قوانین خیلی مفید است ولی چون خالصجات انتقالی شور اولش گذشته است و شور دومش هم یکی دوماده بیشتر مانده و نزدیک است تمام شود این است که استدعا دارم آقایان هم موافقت بفرمایند در درجه اول مطرح شود بعد ما هم موافقت میکنیم آنها مطرح و تمام شود.

رئیس -- پیشنهاد آقای دشتی

(شرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم خبر کمیسیون عدلیه راجع به مجازات مرتکبین قاچاق مطرح شود

رئیس -- آقای دشتی

دشتی - وقتی پیشنهاد بنده قرائت شد بکنفر از آقایان نمایندگان خنده کرد مثل اینکه يك چیز عجیبی است در صورتیکه بنده میتوانم بگویم که امروز در بنادر جنوب ابدان چیزی عاید دولت نمیشود. مأمورین و مفتشین که هم به اسم گرفتن قاچاق تمام اموال مردم را گرفته اند و هیچ ناچری را نمیگذارند به کسب خودش برسد و يك بد بختی تمام اهالی جنوب را گرفته است و این يك ماده هم بیشتر نیست و سه سطر است و تصور نمیکند يك چیزی باشد که محتاج بنظریات دور و دراز باشد به اینجهت بنده از رفقای فراکسیونی خودم مخصوصاً خواهش و استدعا میکنم که در این باب با بنده موافقت بفرمایند و رای بدهند که این مسئله جزء دستور شود و لایحه خالصجات انتقالی در اول دستور جلسه آنیه باشد و بنده هم موافقت میکنم

رئیس -- رای میگیرم اول به پیشنهاد آقای روحی

راجع به کاوخانه ریسان باقی آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند.

(معدودی برخاستند)

رئیس - تصویب نشد. رای گرفته میشود به پیشنهاد

آقای ملک مدنی راجع به خالصجات انتقالی آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس -- تصویب شد. ماده هفتم قرائت میشود

(مضمون ذیل خوانده شد)

ماده هفتم - خالصجاتیکه در نتیجه نبرد با طغیان بتصرف اشخاصی در آمده است و برای دولت به لحاظی استرداد آنها مقدور نبوده است مشمول مواد این قانون نخواهد بود.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - يك مسئله هست در لسانیکه داشتیم میگفتیم این استثناء منقطع است یعنی خروج موضوعی دارد. خالصجائی که در نتیجه نبرد با طغیان بتصرف اشخاص در آمده است غیر از خالصجائی است که در هزار و سیصد تا قبل از هزار و سیصد بوسیله فرامین یا يك ترتیبی بدست مردم آمده است و اینکه يك طاغی و باغی آمده است و دست انداخته است يك ملک را برده است مربوط باین نیست بنده نمیدانم نظریکه این ماده را نوشته اند چیست؟ جز اینکه يك مدتی وقت مجلس را بگیرد فایده دیگری ندارد. شاید بنده هم بی اطلاع نباشم اصلاً این موضوعی را که اینجا نوشته اند خروج موضوعی دارد. ما قانون میگذرانیم برای خالصجات انتقالی که در تصرف مردم است و مالیات میدهند و برای آن ترتیبی که مردم گرفتارند قانون میگذرانیم. بنده اصلاً با این وضع ماده بکلی مخالفم

رئیس -- آقای بامداد

بامداد - عرض کنم بنده علت اینکه با این ماده موافق بودم باین نظر بود که کمیسیون حقوق و منافع دولت را در عین اینکه میخواهد املاک را يك نسق

بکند حفظ کرده است و بنده مدافع این لایحه شدم یعنی موافقت کردم برای اینکه این مواد تصویب شود مسئله خروج موضوعی که آقای آقا سید یعقوب فرمودند اینجا مورد ندارد این قانون است. قانون یعنی يك قراردادی ما بین دولت با مردم و مجلس شورای ملی و باید قانون طوری باشد که همه بفهمند و خیلی ساده باشد و طوری باشد که اسباب زحمت نشود. خروج موضوعی اصول علمی است و مستثنای منقطع را باید در نظر خواند. اینجا صحبت اینست املاکی که در موقعی که قدرت دولت محرز بوده است رسیده است بدست يك اشخاصی بعد يك ادوار متنازل و هرج و مرجی در این مملکت پیش آمده است و يك اشخاصی املاک مردم و دولت را بزور در اطراف مملکت برده اند درست است خوشبختانه که خیلی از آنها پس گرفته شد ولی يك جاهائی هم هست که (بنده نمیخواهم تصریح کنم و تصریح کردش هم خوب نیست) هنوز مانده است و امیدوارم آنها هم تصفیه شود. باید در قانون این مسائل را تصریح کرد که تکلیف مردم و دولت معلوم شود و آن اشخاص هم بدانند که اگر مال دولت هنوز از دست آنها گرفته نشده است مشمول این مواد نخواهد بود یعنی این موردیکه در این ماده قائل شده است که اول ۱۲۹۰ بود و حالا سیصد شده است شامل آنها نیست بنا بر این خیلی لازم است این ماده باشد

رئیس -- آقای کازرونی

کازرونی - بنده اصولاً با این ماده موافقم و بهترین مواد این قانون همین ماده است و گمان میکنم اگر يك ماده خوبی هم در این قانون هست همین ماده است.

بکنفر از نمایندگان - آقا شما که موافقت

کازرونی - حوصله کنید. چرابی جهت حمله میکنید چیز غریبی است! مخالفت بنده از اینجهت است که عبارت آنطوریکه منظور است اینجا نوشته شده است

خالصجاتیکه در نتیجه نبرد با طغیان بتصرف اشخاص در آمده است آنمقصود را که کمیسیون محترم داشته است نمیرساند. مقصودشان این است که اگر يك اشخاصی يك املاکی را بزور و قوه قهریه بواسطه تعدی و احجاف تصرف شده اند آنها از این قانون مستثنی هستند نبرد و طغیان بر کی؟ بر مردم؟ طغیان علی الاصول بر دولت است. اینها نبرد و طغیان بر مردم و دولت کرده اند و در هر حال باید عبارت اصلاح شود مخالفت بنده راجع باصلاح عبارت است و الا با اصولش کاملاً موافقم و تشکر می کنم که در مقابل تمام مواد که بفرموده دولت نیست و بضرر بکمیته از مردم هم هست اینجا بنده بفرموده دولت است

فهمی (خبر) - آقای کازرونی فرمودند عبارت کمیسیون این مفهوم را نمیرساند اگر نمیرساند از کجا به این خوبی تفسیر کردند. فرمودند نبرد و طغیان بر علیه کی؟ اینجا هم مقصود نبرد و طغیان بر ضد دولت است زیرا خلاصه ملك اشخاص نیست ملك دولت بوده است و يك وقتی يك قدری با يك باغی از ضعف دولت استفاده کرده است و آن املاک را تصرف نموده است بعد دولت مقتدر شده است و آن املاک را پس گرفته است بپس خواهد گرفت البته آن اشخاص نمیتوانند متوسل شوند بنصرف بدست ساله باسی ساله و امثال اینها و بگویند اینجا ملك ما است ما نمیتوانیم آنها را مشمول این قانون قرار بدهیم حتی خودشان اطلاع دارند که بعضی از اینها حتی در مقابل فرمان دولت که ملغی کرده است تصرفشان را باز ملك را ول نکرده و در تصرف دارند. البته اگر امروز دولت این املاک را تصرف شده بامیشود آنها نمیتوانند متوسل شوند باین قانون و آن املاک را برای خودشان نگاهدارند

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

عمادی - بنده مخالفم.

رئیس -- بفرمائید

عمادی - برای اینکه این ماده بعضی معایب ادبی و

مرسومي لوايحي که تا امروز به مجلس آمده است دارد و بايد آنها را به عرض مجلس رسالت اگر آقا بان اجازه ميدهند بنده عرايض خودم را عرض کنم پيشنهادي هم تقديم کرده ام اگر اجازه نميفرمايند در ضمن پيشنهاد عرايضم را به عرض خواهم رسانيد.

رئيس -- حالا ميفرمايد رأي بگيريم ؟

عمادي -- خير باشد در ضمن پيشنهاد عرض ميکنم

رئيس -- پيشنهاد آقاي افشار

(بمضمون ذيل خوانده شد)

بنده اصلاح ماده هفت را بطريق ذيل پيشنهاد مي کنم .

ماده هفت -- خالصچائيکه در اثر نبرد يا طغيان يا انهام به عريان بتصرف دولت در آمده است مطابق مدلول اصل بانزده و شانزده و هفده متمم قانون اساسي معامله و رفتار خواهد شد .

رئيس -- آقاي افشار

افشار -- بنظر بنده اگر خالصچائي در اثر نبرد يا طغيان اشخاصي نسبت به دولت بيه تصرف اشخاص در آمده است هيچ مالي نيست که دولت در هر روز و هر وقت ملك خودش را از دست اشخاص طاغي و باغي مسترد کند ولي در عين حال آقا بان تصديق ميفرمايند که يك املاكي هم در اثر يك نسبت هائي از دست اشخاص بتصرف دولت در آمده است و بنده تصور ميکنم که نظر کميسيون اين بوده است که رعايت حال يك عده اشخاصي را که صرف بوسيله نهمت و انهام يا بعضي اغراض شخصي يادر موافقي هم بوسيله طغيانهاي بتصرف دولت در آمده است براي آنها چاره جوئي بشود و در اينجا براي آن اشخاص هيچ چاره جزئي نشده است . عقیده بنده اين است که يك اموالي که بتصرف دولت در آمده است بايد براي آن اموال يك فکري کرد و فکر آزا هم قانون اساسي کرده است بايد با اين قبيل اموال مطابق

رئيس -- پيشنهاد آقاي دهستاني

(بشرح ذيل خوانده شد)

پيشنهاد ميکنم ماده هفت حذف شود

رئيس -- پيشنهاد آقاي مدرس

(بشرح آني قرائت شد)

پيشنهاد ميکنم اين ماده حذف شود

رئيس -- آقاي دهستاني

دهستاني -- باتوضيحي که آقاي مخبردادند بنده متقاعد

شدم مسترد مي دارم

رئيس -- آقاي مدرس

مدرس -- بنده گمان مي کنم اين ماده هفت مبني بر آن موادي است که سابق در کميسيون ترتيب داده اند که در ماده اول موضوع خالصچات انتقالی را توسعه داده بودند در آن صورت محتاج باین ماده هفت بوديم ولي در ناني که آرا تغيير دادند و تعيين کردند موضوع خالصچات انتقالی را که خالصچات انتقالی خالصچائي است که بيکی از انحاء اربعه نقل شده باشد همينطور که نقل شد ديگر اين استثناء منقطع است . چون تشخيص داده اند خالصچات انتقالی را مگر آنکه آقاي مخبر يك توضيحات عليه بنده دهند والا با بودن اين تشخيص ديگر اين استثناء مورد ندارد

رئيس -- آقاي عمادي

عمادي -- عرض شود بنده همين فرمايشي را که آقاي مدرس فرمودند ميخواستم عرض کنم که بنده نميدانم به چه حاجتي اين ماده در اين جا مانده است . همانطور که آقاي مدرس فرمودند در آن لايحه که قبلا تشکيل یافته بود محتاج باین ماده بود . علاوه موضوع بحث در لوايحي که از طرف دولت تقديم ميشود عبارت است از اينکه با موادش شرح ميدهد اصل مقصود را يا اينکه قسمتی از موادش مستثنی است و اين موضوع هيچيك از اين دوتا نيست زيرا موضوع بحث خالصچات

انتقالی است خالصه شخصي محل بحث نيست بعقیده بنده عبارت اين ماده مجمل است و چرا اينرا نوشته اند بنده نميدانم و عقیده ام اين است بايد حذف شود

مخبر -- آقاي مدرس التفات بفرمايند شرحي را که در تعريف خالصه انتقالی در ماده اول نوشته بوديم تغيير نکرده است ماده اول همان ماده اول است نهايت در اول مبدأ را ۱۲۹۰ گرفته بوديم حالا ۱۳۰۰ نوشته شده است خالصچات انتقالی ملكي است که در تصرف دولت بوده است و بعد بتصرف اشخاص در آمده است يعني امروز در تصرف اشخاص است يا خيراً در تصرف اشخاص بوده . و مدرك و ميزان تصرف تابع يك مقرراتي است بيکی اين است که فرمان انتقال در دست متصرف باشد . بيکی اينکه سي سال يا تعرض يا بلا تعرض در تصرف او باشد بيکی اينکه بيست سال بلا تعرض در تصرف اشخاص بوده . حالا اگر در يك سرحدی بيست سال بکنفر يك خالصه انتقالی را تصرف کرده باشد و دولت هم نتوانسته باشد از او بگيرد بموجب اين قانون اگر دولت بخواهد از او بگيرد نميتواند زيرا بيست سال است در تصرف او است و حتى دولت فرمان صادر کرده است که اين ملك مال شما نيست ولي باز هم در تصرف او بوده است در هر حال اين ماده لازم است اينجا نوشته شود .

رئيس -- پيشنهاد آقاي مدرس پيشنهاد حذف است

ميبايد براي موقع رأي گرفتن ماده پيشنهاد آقاي رفيع (اينطور خوانده شد)

پيشنهاد ميکنم که در ماده هفتم اضافه شود تصويب هيات دولت

رئيس -- آقاي رفيع

حاج آقا رضا (رفيع) -- در ماده هفت نوشته شده است خالصچائيکه در نتيجه نبرد يا طغيان بتصرف دولت در آمده باشد موضوع اين تشخيص اگر با مالیه باشد اغلب املاك را تشخيص ميدهد که بعنوان نبرد

رئیس - آقای افسر

محمد هاشم میرزا افسر - عرض کنم اگر چه یکی از مواد سابق که خوانده شد همینطور که آقای مخبر توضیح دادند نوشته بود ولی چون ما این قانون را می نویسیم که همه بدانند و محتاج به تفسیر نباشد و تولید اشکال نشود که بطهران بوزارت مالیه بنویسند و وزارت مالیه بر دارد به مجلس بنویسد و تفسیرش را بخواهد يك طوری نوشته شود که محتاج به اینها نباشد اینچنینی اشکالی ندارد که اضافه شود خالصجاتیکه در تصرف دولت بوده است که همینقدر معلوم شود در تصرف دولت بوده و بعد بواسطه نمرود یا طغیان گرفته شده است و الا بدعوی خالصگی که پنجاه سال قبل دولت دعوا داشته است و همانطور که بعضی از آقایان گفتند و همه می دانند بخواهند مسئله رقبات را منشاء قرار دهند این اسباب زحمت برای مردم و دولت فراهم خواهد کرد این هم فراموش نشود که خیلی از خالصجات در نتیجه نمرود و طغیان گرفته شده است ولی به يك اشخاص فروخته شده و بدست دوم و سوم هم رسیده است و الان در بعضی نقاط هست که اینطور است که يك املاکی در نتیجه نمرود طغیان به دست يك اشخاصی آمده ولی تا کنون سه چهار دست فروخته شده است و باید فکری برای مردم نمود این بود که بنده پیشنهاد کردم که نوشته شود املاکی که در تصرف بوده است

مخبر - این اصلاح عبارت که آقای پیشنهاد کردند این طور باید نوشته شود املاکی که در تصرف دولت بوده است زیرا وقتی میگویند خالصه یعنی ملك متصرفی دولت و خالصجاتیکه در تصرف بوده است این طور میسراند که خالصجات هم هست که در تصرف دولت نیست پس بهتر این است که نوشته شود املاکی که در تصرف دولت بوده و در نتیجه طغیان و نمرود بتصرف اشخاص در آمده است و الا اگر نوشته شود خالصجاتی

بتصرف اشخاص در آمده پس بعقیده بنده باید مشخص را يك هیئت قرار داد بنظر بنده هیئت دولت خوب است اگر آقایان هیئت دیگری را میفرمایند بهتر است پیشنهاد کنند در هر حال باید يك هیئتی تشخیص بدهند که فلان ملك در اثر نمرود یا طغیان دست فلان متمرده مانده و دولت نتوانسته است از او بگیرد و بعقیده بنده دولت برای اینکار بهتر است مردم آسوده تر هستند

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - عرض کنم نظر آقای رفیع چون اساساً مبنی بر اینست که تسهیلی برای اشخاص بشود قابل تقدیر است ولی بنظر بنده موضوع نمرود و طغیان يك چیزی نیست که هیئت دولت صلاحیت داشته باشد تشخیص بدهد اگر دولت نسبت بیک ملكی مدعی است که آن ملك را بتمرد یا طغیان تصرف کرده اند بنظر بنده باز هم نمیتواند تصرف چندین ساله را با اداره خودش اینطور تفسیر کند مگر اینکه مطابق این اصول بحکمیت رجوع شود اینست که ضرورت دارد

حاج آقا رضا رفیع - اضافه شود نمرود و حکمیت

رئیس - بالاخره بچه رای بگیریم

رفیع - به تشخیص حکمیت خالصجات که در نتیجه نمرود یا طغیان بتشخیص حکمیت بتصرف اشخاص در آمده است

رئیس - رای میگیریم. آقایانیکه این پیشنهاد را قابل

توجه میدانند قیام فرمایند

(عده قلیلی برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای افسر و

آقای علوی

(باین طریق خوانده شد)

پیشنهاد میثاقیم عبارت اینطور نوشته شود خالصه جاتی که در تصرف دولت بوده در نتیجه نمرود یا طغیان

در تصرف دولت بوده مقصود آقا را نامین نمیکند و همان املاک نوشته شود بنده قبول میکنم

افسر - به پیشنهاد خود بنده رای گرفته شود

رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای افسر

آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند

(معدودی برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای بدر

(به این مضمون خوانده شد)

ماده هفت را به اینطور پیشنهاد میثاقیم خالصجاتی که بدون فرمان انتقالی بتصرف اشخاص در آمده است و دولت به لحاظی تا کنون در صدد استرداد آنها بر نیامده است مشمول مواد این قانون نخواهد بود

رئیس - آقای بدر

بدر - عرض کنم که این ماده هفت را در این جا به دو طور ممکن است نوشت یکی اینکه بهمین عبارت که اینجا نوشته شده است بماند و این تولید اشکال میکند برای اینکه ممکن است هر ملكی را بگویند در نتیجه طغیان و نمرود بتصرف اشخاص در آمده است کی معلوم خواهد کرد که بطور نمرود و طغیان بوده است؟ ملك شخصی يك نفر را که اسنادی هم داشته است و ساها هم در تصرفش بوده منازعه هم نداشته است این تولید يك دعوائی می کند ممکن است مالیه بگوید این املاک در نتیجه نمرود و طغیان به تصرف اشخاص در آمده است او بگوید اینطور نیست و این اول دعوا است از طرف دیگر چون اینجا نوشته شده است خالصجاتیکه سی سال یا بیست سال در تصرف اشخاص بوده است آنها دیگر مورد تعرض واقع نخواهد شد و ممکن هم هست يك املاکی دولت داشته باشد که يك اشخاصی بطور نمرود و طغیان در تصرف خودشان آورده باشند این عبارت که بنده نوشتم شامل او هم خواهد بود یعنی آن اشخاصی که در نتیجه نمرود و طغیان بدست آورده اند فرمان نخواهند داشت پس هر ملكی که بدون فرمان در تصرف يك شخصی باشد وقتی که

دولت خواست استرداد کند می گوید فرمان داری یا نه اگر فرمان نداشت که اینطور است و اگر فرمان داشت که محل حرف نیست پس اینجا نوشتن نمرود و طغیان بدون اینکه يك جدی برای نمرود و طغیان معلوم شود جز اشکال چیز دیگری نخواهد بود. نمرود و طغیان را کی باید معین کنند و تشخیص بدهد که چه جور بوده است پس این تولید اشکال خواهد کرد تا معلوم شود که این نمرود و طغیان واقع شده است یا نه؟ زیرا دولت در هر جا میتواند بگوید این ملك بطور نمرود و طغیان بوده است که بدست اشخاص در آمده است و این تولید اشکال خواهد کرد در صورتیکه اینطور که بنده پیشنهاد کردم همین مطلب را می پروراند و اشکالی هم باقی نمی ماند.

مخبر - عرض شود این نکته را آقایان باید مستحضر باشند که نمرود و طغیان نسبت بدولت يك چیزی نیست که مخفی باشد و محتاج برسدگی و حکمیت و محاکمه باشد. نمرود و طغیان نسبت بدولت يك مسئله باقی است دعوی دو نفر در کوچه نیست. يك چیز مهمی است آنهم نمرود و طغیانی که نامدن هم دولت به لحاظی قادر نشده باشد رفع اجحافات را از خودش بکند. این مسئله سهلی نیست. پیشنهاد حضرت عالی هم که فرمان را نوی کار آوردید نتیجه اش این میشود که تمام املاک را منازل کند و نتیجه دیگری نخواهد داشت اگر يك شخص متمردی يك کاری کرده باشد و بعد دولت به لحاظی فرمانی هم به او داده باشد و آن شخص باز در حال نمرود باقی باشد و بعد هم دولت آن فرمان را باطل کرده باشد نمیتوان به آن فرامین متوسل شد

رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای بدر

آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند

(معدودی برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد. آقای زوار پیشنهاد ختم

جلسه را کرده اند.

بعضی از نمایندگان - صحیح است

رئیس - جلسه آتیه شب پنجشنبه

(مجلس شش ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)

قانون

اجازه اجرای لوایح قانونی وزارت عدلیه پس از تصویب کمیسیون پارلمانی عدلیه

مصوب ليله پانزدهم اسفند ماه يكهزار و سصد و شش شمسی

ماده واحده - وزیر عدلیه مجاز است کابیه لوایح قانونی را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد نموده بااستثنای

لايحه قانون حکمیت بعد از تصویب کمیسیون فعلی عدلیه مجلس شورای ملی بموقع اجرا گذارد و پس از آزمایش آنها

در عمل بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید

این قانون که مشتمل بر یکماده است در جلسه ليله پانزدهم اسفند ماه يكهزار و سصد و شش شمسی

بتصویب مجلس شورای ملی رسید

رئیس مجلس شورای ملی حسین پیرنیا